

Hasonítson magadhoz, Uram, a Tested,
Ne csak egyelek, táplálj is engem.
Cserélje le fáradt vérem a te Véred,
Ne csak igyalak, járjon is át a tüzed
engem.

Költöztesse belém jóságod a Tested,
Ne távozz tőlem, hanem amú gyenge.
Mossa át minden porcikám a Véred,
Vigye el, vigye ki belőlem a szennyet.
Hódítson meg a szereteted engem,
Ne akarjak mást, csak hogy Neked tessek.
Ültesd át a szíved ingatag magamba,
Hogy elvihess engem a Te Országodba.
Alakíts át engem magad formájára,
Hogy Hozzád vezessem mind, akit rám
bíztál, örök lakomára.

Amen.

(Bulányi György Imádság szentáldozás után. 1973.)

BULÁNYI GYÖRGY

DIALÓGUS AZ EMBERRŐL..

– A mai teológiai irodalomban sűrűn hallunk az „antropológiai fordulatról”. Mit jelent ez?

Azt, hogy a teológiában nem az Istentől kell kiindulnunk, akit nem látunk, hanem az embertől, akit látunk. Konkrétabban: ha megrajzoljuk, hogy milyen az ember, ebből következtethetünk arra, hogy milyen az Isten.

– Ennek az volna az alapja, hogy Isten a maga képére és hasonlatosságára teremtette az embert?

Igen. A Teremtés könyve ezekkel a szavakkal fejezi ki ezt a gondolatot, hogy minden alkotás visszautal alkotójára. S ez az emberiség közmeggyőződésének mondható. Nehéz volna akár csak egyetlen kivételt is találni e „törvény”, e tényállás alól. Olyan hipotézis ez, amely legalább is nem bizonyítható tévesnek.

– Miben látod az emberben az istenképiséget, az isten hasonlóságot?

Egyetlen szóval kifejezve: a szeretetben látom.

KOINÓNIA

XX. évfolyam 5. szám
2013. május

A Koinónia régebbi számai elérhetők:
www.faragoferenc.webnode.hu

Bulányi György, Dialógus az emberről	2363
Demeczky Jenő, Lényeges a személyiség...	2368
Farkas József, Az ember alapvető tragikumma	2369
Garay András, Állam és egyház	2373
Bóta Tibor, Töprengéseim...	2373
Trásy Éva, Gondolataim...	2374
Finta Lajos, Levél	2375
Dryp, Miről mi jut az eszembe	2377
Dőry, Lapátra magyar	2378
Szegheő József, Olvastam...	2378
A Zsinatról: A Katakomba Paktum	2381
Faragó Ferenc, Tanyai szilánkok	2383

«Az emberi elköteleződés folyóirata – családunkért, nemzetünkért, mindenkiért – Isten Országá megvalósulásáért.»

– Hogyan jutsz erre az eredményre?

Leírtam a Merre menjek I. fejezetében is, a KIO 9. numerusában is.

– Mi ennek a lényege? Azaz, hogyan jutsz el erre az eredményre?

Sajátos kiindulással vizsgálom a tapasztalható létezők világát és benne az embert.

– Miben áll ez a sajátos kiindulás?

Egy magam felfedezte kategória rendszer alkalmazásában.

– Az emberi gondolkodás eddigelé két legteljesebb kategória rendszerét Arisztotelész és Hegel alkotta meg. Te melyiknek a vonalán mozogsz?

Azt hiszem, egyikén sem. Hegel azért vetette el Arisztotelészt, mert a szubsztanciát és járulékokat túlságosan statikusnak találta ahhoz, hogy a változó világ lényegét meg lehessen ragadni velük. Én meg túl absztraktnak tartom a hegeli tézis-antitézis-szintézis fejlődéskategóriákat, és azt kérdezem, hogy mi ennek a változásnak, fejlődésnek az iránya. A létmegnyilvánulások alapkategóriáit keresem.

– *Melyek ezek az alapkategóriák?*

Elsorolom: szerzés, vevés, alakítás, adás és kapás.

– *A kategóriarendszer mindig teljességre törekszik. Ezekbe a kategóriákba be tudsz sorolni minden létmegnyilvánulást?*

Igen.

– *Hogyan igazolod azt, hogy ez az öt kategória van: éppen ezek és nem mások, éppen ennyi és nem több és nem kevesebb?*

Gyakorlati nyilvánvalóvá tévessel. Felszólítottam a kételkedőt, hogy mondjon bármiféle létmegnyilvánulást, főleg olyat, amiről úgy gondolja, hogy nem tudom az öt kategória valamelyikébe belerakni. Ha bele tudom rakni, ha nem tiltakozik a belerakás ellen, ha nem érzi önkényesnek a belerakást, akkor magáévá teheti kategóriáimat. Legalább is feltételesen, ti. amíg nem talál olyan létmegnyilvánulásokat, amelyek nem sorolhatók ebbe az öt kategóriába.

– *S milyen kép alakul ki az emberről e kategóriák segítségével?*

Megpróbálom tömören felvázolni. Az ember olyan lény, akinek

– határtalan a tudatba szerző képessége – vágyik a valóság tudatba szerzésére, a valóság adekvát megismerésére, az igazra

– határtalan a birtokba szerző képessége – vágyik a valóságból fejlődően egyre többet és többet birtokba szerezni – vágyik a praktikai értelmű jóra,

– vágyik a keze ügyébe eső valóság alakítására, akár önmagán kívül, akár önmagában (haja, hangja, mozdulata stb.) találja azt, vágyik a szépre

– vágyik arra, hogy amije van, akár magán kívül levő dolgokat, akár önmagát odaadja valakinek – vágyódik az etikai jóra, mert szereti azt, ill. azokat a személyeket, akinek-akiknek oda akarja adni birtokait és önmagát

– vágyik arra, hogy valaki-valakik megajándékozzák őt birtokaikkal, önmagukkal, azaz kapni vágyik... s adás-, ill. kapás-vágya sem ismer határokat. Bármiféle kívülről jövő korlátozásokat – akármelyik kategóriában – emberméltósága sérelmének lát.

Hát tömören ennyi az egész.

– *S ezekben áll az ember istenképisége, istenhasznosága? Az öt kategórián belül található emberi megnyilvánulások mindegyike jellemző Istenre is?*

Nyilvánvalónak látszik, hogy nem. A szerzés kategóriája ellene mond a mindentudásnak és mindent birtoklásnak. Ami nélkül aligha rajzolható meg az Abszolútum fogalma. A vevés kategóriája pedig ezen felül ellenkezik még az isteni abszolútummal is. De az alakítás, adás és kapás kategóriái érvényesek Isten életére is.

– *A maga teremtetlen mivoltában? A maga teremtői életalakításában? Mind a kettőben?*

Mind a kettőben.

– *Kit alakít, mit ad és mit kap az Isten a maga teremtetlen világában, önmagában?*

Azt gondolom, hogy valamikor nagyon természetes volt az emberiség számára, hogy az Isten Apa is, Anya is. A mezopotámiai kultúrkörökben is így lehetett. Minden bizonnyal ez magyarázza a Teremtés könyvében a többes számot: „Teremtünk embert...” s talán még az Elohim nevet is, amely többes számban áll.

– *Úgy gondolod, hogy az emberiség valamikor már tudott a Szentháromságról?*

Azt hiszem, hogy az emberiség valamikor családi életet élőnek gondolta az Istent. Az evangéliumokban, s különösen a negyedikben reánk hagyományozott jézusi anyag a mindent adás és mindent kapás kölcsönviszonyát rajzolja meg Isten időtlen életében az Atya és a Fiú között. Jóval szerényebb a Szentlélek időtlen szerepének a rajza, aki az Atya és a Fiú között fennálló kölcsönös adás- és kapásvonatkozásokkal látszik azonosnak.

– *Az ember annyiban képe és hasonlatossága az Istennek, amennyiben kimutatható benne az adás és kapás határt nem ismerő vágya?*

Közelebbről igen. De az istenképiséghez hozzátartozik a szerzés, sőt a vevés képessége is.

– *Hogyan? Hát nem azt mondtad, hogy ezek a vonások ellenkezők Isten mindent birtoklásával és szentségével?*

De azt mondtam. S mégis azt állítom, amit állítok.

– *Milyen alapon?*

Azon az alapon, hogy szerzés és vevés képessége nélkül az ember nem lehetne képmása annak az Istennek, aki szabadon, azaz senkitől nem determináltan éli a maga adás- és kapásvonatkozásokban fennálló életét. Ha az ember csak adó- és kapó-képességet kapott volna, determinált lenne, nem tudna szabadon adni, ill. kapni, helyesebben elfogadni.

– *Azt akarod mondani, hogy a szerzés és vevés képessége menti meg az embert a determináltságtól, ez a két képesség teszi szabaddá?*

Nem egészen. Ha csak szerző és vevő képességet kapott volna, ugyanúgy determinált lenne, mintha csak adó és kapó képességet kapott volna.

– *Attól lenne szabad az ember, hogy kapott egyfelől adókapó, másfelől szerző-vevő képességet? Miért?*

Azt hiszem, hogy ez nyilvánvalóvá tehető. Ez a két képesség gondolkodásbeli, cselekvésbeli és érzelmi feszültséget teremt az emberen belül: mi határozzon meg, a szerzés-vevés? Az adás-kapás?

– *Ennek a feszültségnek a következtében szabad és nem determinált az ember?*

Igen, ennek a feszültségnek az erejében képes dönteni.

– *Miről? Arról, hogy szerezzon-e, adjon-e?*

Nem. A vevést ugyan elkerülhetjük, de a szerzést nem. A szerzés jelenti a munkát és a létfenntartást. Ha nem dolgozom, elpusztulok. Döntenem arról kell, hogy a szerzést életem csúcserékének tekintem, vagy pedig eszközértéknek. Ez utóbbi esetben a megszerzetteket felhasználom adásra – párom, gyermekem és mások javára.

– *Miben áll tehát akkor az ember szabadsága?*

Abban, hogy vonzza őt a minél többet magamnak megszerezni akarás célkitűzése. Olyannyira vonzza, hogy hajlamos erőszakkal is elvenni a másét (és ez a vevés!). ugyanakkor vonzza őt e praktikai jó mellett az etikai jó is: az adás. Ez teszi lehetővé az ember számára a választási szabadságot.

– *S mi dönti el, hogy melyik vonzást növteti a másik vonzás fölébe?*

Mondhatnám: maga az ember dönti el. De mondom pontosabban is: a lelkiismeretére figyelés vagy nem figyelés.

– *Mikor figyelek és mikor nem figyelek a lelkiismeretemre?*

Ha az etikai jó határozza meg az életemet, akkor figyelek. Ha a praktikai jó, akkor nem figyelek.

– *Nem gondold, hogy önkényesen állapítod meg, hogy melyik magatartás a figyelés és melyik a nem-figyelés?*

Nem. Itt semmi helye az önkénynek. Hogy mi az etikai jó, az objektíve nyilvánvaló. A szerzés-vevés végső értékkevése elpusztítja az emberi életet. Az adás-kapás végső értékkevése szaporítja és gazdagítja.

– *Honnan van az emberben ez az egy irányban választást szorgalmazó lelkiismeret?*

A görög megfelelő szó (süneidésis) együttlátásról, a latin megfelelő (conscientia) ösztudásról beszél. Az embert a maga képére és hasonlatosságára megteremtő Isten rakta bele az emberi személyiségbe ezt az iránytűt, amely megmondja neki, hogy merre menjen, és merre ne menjen. Ha az iránytű irányában megy, tudja és érzi, eszével tudja, benső békét élvezve érzi, hogy azt teszi, amit tennie kell. Ha eltér attól, tudja és érzi az eszével, belső nyugtalanságával és félelmével, hogy rossz úton jár.

– *Ha az emberiség történetét nézem, hajlamos vagyok azt gondolni, hogy Isten egy kicsit hatékonyabb iránytűt is szerkeszthetett volna az ember számára. Úgy tapasztalom a múltra s jelenre vonatkozóan egyaránt, hogy az embert nem nagyon izgatja, hogy mit mutat neki az iránytűje, legfeljebb zavarja egy kicsit a közérzetét a figyelembe nem vett iránytű, s kiváló eszközei vannak a belső zavar ellensúlyozására... a lelkiismeret szavának értelmi nevetségessé tételétől kezdve a szerzett javak által biztosított mámorok különböző fajáig menően.*

Nem hiszem, hogy Isten rosszul számított. Úgy gondolom, hogy nem keverhette másképpen az emberi természet kockáját, s következésképpen nem tehetette erősebbé a szóban forgó iránytű hívó erejét.

– *Miért? Ki parancsol az Istennek?*

A maga természete, s az általa szabadon megteremtett dolgok olyan-amilyen volta. No meg teremtő munkájának célja.

– *Most egy kicsit sokat mondtál egyszerre. Hármat is.*

Vegyük sorjába. Kezdem Isten természetével: meg akarja az embert ajándékozni a maga életének boldogságával. Ehhez szabaddá kell tennie őt. A teremtmény csak egy természetén belüli feszültség alapján rendelkezhetik választási szabadsággal. Ha a szerzés-vevés vonzóerejének a foka nem éri el az ötven százalékot, akkor az az ember, aki az adás-kapás vonalát választja, nem rendelkezik azzal a szabadsággal, amely kell ahhoz, hogy választása méltóvá tehesse őt a részvételre Isten életében.

– *Abból, amit az ember a maga történelme folytán produkált, hajlamos volnék azt gondolni, hogy a szerzés-vevés vonzóereje ötven százaléknál jóval nagyobb az emberben.*

Ebben nagyon igazad lehet. De én azt állítottam, hogy a különböző korokban és különböző helyeken élő egyes konkrét emberekben milyen, vagy hány százalékot mutat a szerzés-vevési vonzerő.

– *Igazságod van. Csak arról akartál beszélni, hogyan került ki az első ember az Alkotó műhelyéből. De minek tulajdonítod, ha az egyes konkrét emberek nagy százaléka kileng a szerzés-vevés vonzásvektorának az irányában?*

Az első bűnnek és az utána következő bűnöknek.

– *Milyen hatást tulajdonítasz ennek?*

Olyat, mint a rossz szokásoknak. Rontják a jellemet.

– *A megromlott jellemet örökölhetőnek tekinted?*

Örökölhetőnek.

– *Ez esetben számunkra, a magatartásunk alakulása szempontjából nem sokat számít, hogy az első ember hogyan került ki az alkotó műhelyéből, mert mi már úgy születünk, hogy akaratunk-vonzódásunk szerzésre-*

vevésre hajló. *A régi katekizmus- fogalmazás szerint: a bűn után ősszüleink értelme elhomályosult, akaratok rosszra hajló lett.*

Azt gondolom, hogy jellem ide, jellem oda, százalék ide, százalék oda, minden ember valamelyest új lappal indul, vagy legalább is indulhat.

– *Mi biztosíthatja számára az új lapot?*

A nevelés biztosíthatja számára az új lapot.

– *Csakhogya általában a szülei nevelik a gyermeket, akitől örökölte a silányult jellemet.*

Ez igaz, de a szülők számára adva van mindenkor a tudatátalakulás, a megfordulás, a megtérés lehetősége.

– *Min fordul a megtérés?*

Alapvetően a nem áruló írástudón.

– *Mi az az áruló írástudó?*

Olyan ember, aki Isten nevében hirdeti, közli, hogy nyugodtan kilenghetsz a szerzés-vevés vonzásának irányában.

– *S a nem áruló írástudó?*

Aki azt tanítja, hogy jónak kell lenned, azaz nem teheted a másik emberrel szemben azt, amit nem kívánsz magadnak.

– *Csakhogya az ilyen nem áruló írástudót a történelem bizonyossága szerint a hatalmasok rendre megölik, keresztre feszítik.*

Ez igaz, de a nyomába lépő következő nem áruló írástudónak eggyel több hivatkozási alapja lesz a maga szövege mellett: lám, olyan mélyen átélte elődöm a maga, az Isten igazát, hogy meg is tudott halni érte. Keresztre feszíteni tudnak a gyilkosok, de a kereszt erejét nem tudják hatálytalanítani. Bízni kell abban, hogy Isten jól dolgozott.

– *Jobban örülnék, ha nem bíznom kellene benne, hanem tapasztalhatnám.*

Semmi akadály. Légy nem áruló írástudóvá, mindjárt jobb lesz a tapasztalási lehetőség. Számodra is, mások számára is.

– *Olyan megoldás ez, hogy nekem szentté kell válnom hozzá.*

Így igaz. De erről én nem tehetek. Isten terve ez. Ezen ember nem változtathat. Erre épített reá mindent. Ennek megvalósulását várja.

– *Miért csak várja? Miért nem teszi?*

Te is jól tudod, hogy Téged egyetlen személy tehet szentté. Tenmagad. Az Isten sem. Ha Ő szentté tehetne, bábjátékok játsszana s nem isteni-emberi történelmet.

– *Mi ez az isteni-emberi történelem?*

Isten örök szövetségének történelmi kibontakozása. Szövetségé, amelyet Isten kötött az emberrel a történelem hajnalán azzal, hogy beleteremtette az ember ezt az 50-50

százalékot. A szövetség pedig olyan valami, ami csak kettő között jöhet létre. Önmagammal nem köthetek szövetséget.

– *Lehet, hogy nagyon pogánynak gondolsz, de én nem kötöttem Istennel ilyen szövetséget. Senki sem kérdezett meg, hogy akarok-e szövetséget kötni, s arról sem, hogy kivel és minő tárgyban.*

Igazat beszélsz, csak nem eleget. Azt se kérdezte meg tőled senki, hogy akarsz-e, hogy legyen füled meg orrod. Sőt azt sem, hogy akarsz-e, hogy legyél.

– *Mit akarsz ezzel mondani?*

Csak annyit, hogy azt, aki nincs, nem lehet előre megkérdezni, hogy minő fajtájú léte akar. Csak azt, hogy az emberalatti világot Isten szövetségkötés nélkül teremtette meg. De azt is olyannak, amilyenek, s a meggyfavirágnak nincs módja tiltakoznia az ellen, hogy miért lett meggyfavirág, miért lett olyan, amilyen. Ugyanígy értelmetlen az ember esetében is hiányolni az előre megkérdezést, mert az ember is teremtmény. S ha szabad akarattal rendelkezik, s ez a szabadság az adás-kapás és a szerzés-vevés feszültségét jelenti, akkor már szükségképpen a szerződés, a szövetség: ha a beléd teremtett lelkiismeretre hallgatsz, jól megy majd a sorod. Ha nem hallgatsz, rosszul megy majd a sorod.

– *Mi az, hogy jól, meg rosszul?*

Egyszerűen válaszolhatok. Jól = békesség lesz benned. Rosszul = nem lesz békesség benned, félni fogsz.

– *Mitől fogok félni? A pokoltól?*

Attól is, de nemcsak attól. Ha állapotszerűen szövetségtörő leszel, azaz, ha nem bánod meg bűneidet, ha ne igazítod vissza újra és újra életedet a szövetséghez, félni fogsz Istentől, embertől egyaránt.

– *Embertől miért?*

Azért, mert minden ember tisztában van a szövetségkötés tartalmával. S ha te szövetségtörő vagy, ha te teszed embertársaiddal szemben azt, amit magadnak sem kívánsz... ők sem kívánják maguknak, amit teszel velük, s alig várják, hogy eltiporjanak. Te fegyvereseket gyűjtesz szövetségtörő önmagad védelmére, azok pedig, akiknek a hátán ostorként csattan a te szövetségtörésed, fegyvereket és fegyvereseket gyűjtenek teellened. A fegyver és fegyveres pénzbe kerül. Abba a pénzbe kerül, amelyen valakinek élelmet, ruhát kellene vásárolniok. Ezek az így ki- és megfosztottak megint ellenséggé és fenyegetéssé lesznek számodra. Csupa félelem lesz az életed. Sikerül-e szolgaságba, igazságtalanságba aláznod és gyaláznod azokat, akiknek emberméltóság-tudatuk van, vagy pedig fel tudnak lázadni ellened, le is tudnak győzni... ennek összes következményeivel.

– *Ezek szerint a pokol itt van a földön a szövetségtörők számára?*

Itt csak kezdődik.

– *Honnan tudod, hogy folytatódik? Honnan tudod, hogy van odaát?*

Kérdéssel válaszolok. Honnan tudod, hogy van örök szövetség? Honnan tudod, hogy jónak kell lenned? Honnan tudod, hogy az adás-kapás különb, mint a szerzés-vevés? Honnan tudod, hogy van alapvető kinyilatkoztatás? Honnan? Onnan, hogy mindez bele van írva az emberbe.

– *Ha bele van írva, hogyan lehet annyi és annyi embernek kételkednie?*

Szabadságot kaptunk a kételkedésre.

– *Miért annak van igaza, aki nem kételkedik?*

Gyümölcséről ismeritek meg a fát. A kételkedésből félelem és életpusztítás következik. A nem kételkedésből békeség és az élet mennyiségi és minőségi gyarapodása. A nem-kételkedők ítélik az életet életre érdemesnek. A szövetséget örököknek van erejük az élet továbbfolytatására. A szövetségtörő és harcos népek kihalnak. Olvasd el a K.A. 86-4-ben a „Pusztaszer”-t. Az örök szövetség létében és tartalmában kételkedni – életellenes. Belepusztul az ember, ha ebben kételkedik. A nem-áruló írástudók közmegegyezése ez. Olvasd el Ady versét: *Az idő rostájában*.

– *Azt képviseled, hogy az emberiség kételkedői pusztítják és nem-kételkedői pedig továbbviszik az emberiség életét? Pontosan ezt.*

– *Nem lehetséges, hogy a halál után nincsen semmi?*

Számomra ez olyan kérdés, mint ez: nem lehetséges, hogy nincsen Isten? Mondani mindent lehet. Azt is lehet mondani, hogy nincsen Gellérthegy. Más dolog az, hogy az egyik esetben a kételkedőt levihetem a Dunaparra, s megmutathatom neki, hogy a Gellérthegyben kételkedése alaptalan. A másik esetben nem elég az illetőt a Dunaparra vinnem, beszélnem is kell.

– *Éppen azt kérdezem, hogy mit mondasz neki?*

Csak annyit, hogy kételkedni lehet, de ebben az esetben az emberi létre nincs kielégítő, az embert megnyugtató magyarázat.

– *Miért nincs?*

Azért nincs, mert minek szenvedni, minek jónak lenni, minek nem az egyszerűbb és olcsóbb megoldásokat választani, ha a halállal úgyszólván mindennek vége – mondhatja ez esetben az ember.

– *Te vagy az az ember, aki ezt mondod, vagy mások?*

Azt hiszem, nem én vagyok ez az ember.

– *Mi az, hogy csak azt hiszed? Miért nem állítod, mint biztosat?*

Csak azért nem, mert nagyon belém nevelődött, hogy a halállal nincsen mindennek vége. S azt is hiszem, hogy ha

ma közölnék velem, hogy a feltámadás elmarad, semmit sem változtatnék az életemen ennek az információnak a következtében.

– *Ezek szerint a feltámadás nélkül is van megnyugtató magyarázat az emberi létre, feltámadás-hit nélkül is lehet jó az ember.*

Nem ez következik abból, amit mondtam. Csak az, hogy én személy szerint nem esnék kétségbe a feltámadás reménye nélkül. Csak az, hogy továbbra is az agapé útján járnék. De a feltámadás reménye vezetett el odáig, hogy ma már nem esnék kétségbe, nem cserélném le a szeretet útját más útra.

– *Azt hiszem, megfogtalak. Beléd nevelték, hogy nincs feltámadás „s az erény maga az ő bére s jutalma”.*

Mit akarsz ezzel mondani?

– *„Csak” annyit, hogy a feltámadás- és Isten-hit nélküli ateista is járhatja az agapé királyi, jézusi útját.*

Mutass már belőle egyet!

– *Nem tudok mutatni, de nincs kizárva, hogy akadjon ilyen.*

Nincs kizárva.

– *Ha pedig nincs kizárva, akkor az ember üdvösség-boldogsága szempontjából közömbös, hogy van-e Isten és hogy van-e örökélet.*

Ha egyetlen egyszer dinnye terem a cseresznyefán, az csak szabálysértő kivétel.

– *Elbogatellizálsz a dolgot. Te szoktad mondani: ha lehet tisztességesnek lenni templombajárás nélkül, minek templomba is járni? Légy következetes! Ha lehet istenhit nélkül az agapé útján járni, minek az istenhit?*

Jó. Engedek. Engedek arra az ateista agapé-alakításra tekintettel, amelyet egyelőre még nem ismerünk.

– *Mit engedsz meg?*

Azt, hogy Isten működik az ateistában is, mert a Maga képére és hasonlatosságára teremti az embert akkor is, ha nemzői istenhívők, és akkor is, ha istentagadók. Istenhit nélkül talán lehet az agapé útján járni, de Isten nélkül nem.

– *No ez szép volt. Ennél tovább már csak Tauler, a középkor nagy misztikusa ment, amikor így imádkozott: Add Uram kegyelmedet a Sátánnak is.*

Biztosan adná, ha tudná, mert még az én szívemet is búsítja a pokol.

– *Te adnád, ha Tiéd volna a kegyelem?*

Persze, hogy adnám. Isten is kínálja. De a Sátán per definitionem az, aki az agapét visszautasítja.

DEMECZKY JENŐ

LÉNYEGES A SZEMÉLYESSÉG**KISS GÁBOR ÉS KOSZTOLÁNYI KLÁRA***Mi a Bokor? Kik alkotják a Bokrot? Mit jelent nektek a Bokor?*

Azt nem tudjuk, hogy mi a Bokor, de arról vannak gondolataink, milyennek szeretnénk látni. A Bokor olyan emberek szabad társulása, akik úgy gondolják, hogy változtatni, jobbítani akarnak a világon. Erről konkrét elképzeléseik vannak: adni kell, szolgálni és szelíden, másokat nem bántva élni. Vállalják ennek következményeit is: a szegénységet, a társadalmi kicsiséget és az üldözöttséget. Ezek az emberek testvéri kisközösségeket alkotnak és ezen közösségek hálózata a Bokor. Elképzelésünk szerint ebbe beleférnek a különböző vallású vagy ateista emberek is, lényeg az, hogy megegyezünk a közös alapelvekben. Zavarónak is érezzük a Bokor bázisközösségre a katolikus jelzöt, mert az köznapi értelemben római katolikust jelent, ugyanakkor a Bokor mind gyakorlatában, mind tanításában eltér a katolikus egyház gyakorlatától és tanításától. Azt gondoljuk, hogy a mai – a toleranciát olyannyira nélkülöző – világban, amikor az emberek nehezen viselik el mások faji, nemzeti, vallási és egyéb másságát, egy ilyen közösség betöltheti a szerepét, hegyre épült város lehet. Lényeges a személyesség, az, hogy a kapcsolatok embertől emberig íveljenek. Nagyon nem szeretnénk, ha a Bokor szervezetté válna és így elveszítené emberarcúságát. Személy szerint nem érezzük, hogy küldetésünk lenne a katolikus egyházhoz, mi „csak” emberekkel találkozunk, akiknek túlnyomó része – ha istenhívőnek vallja is magát – nem tartozik semmiféle hivatalos egyházhoz. (Érdekesség kedvéért megemlítenénk, hogy a 3-18 éves korú gyermekeket nevelő szülők, azaz a mi korosztályunk közül csak 5% vallja magát hivatalos egyházhoz tartozónak.)

Hogyan kerültetek a Bokorba? Hogyan kapcsolódtok ma a Bokorhoz?

Klári: Én vallásos, római katolikus, háromgyerekes családban nőttem fel. Minden vasárnap templomba jártunk, iskolás korom óta jártam templomi hittanra. 13-14 éves koromban már nagyon nem tetszett a hittan az Örökimádásban és akkor a nővéremmel együtt átmentünk a Rezső térre, hogy ott is körülnézzünk. Találkoztunk Kovács Lacival és tizenegynéhány lelkes fiatallal. Akkor még Laci sem volt Bokor-tag, de Gyurka bácsi tartott ott egy lelki gyakorlatot. Én akkor valami nagyon furcsát éltem át: nem hittem el, hogy komolyan gondolja azt, miszerint soha, még önvédelemből sem lehet erőszakot alkalmazni. Heteken keresztül ezen vitakoztunk a családban, barátokkal, ismerősökkel. Mielőtt Lacit elhelyezték volna, gyorsan megalakított néhány csoportot, és néhányunkat rábízott Bircsák Mártira. Aztán követtük Lacit a Tabánba, a Domiba, a csoportok felbomlottak,

alakultak, de végülis azóta folyamatosan tartoztam valamilyen közösséghez.

Gábor: Én nem vallásos családban nevelődtem. 20 éves koromban találkoztam Klárral és az ő révén ismertem meg a Bokrot. Az első időben zavart a templom és légköre, idegen volt számomra a vallásosság, de a személyes kapcsolatok, barátságok megváltoztatták véleményemet. Rájöttem, hogy nem egy előírt rendhez kell igazodnom, lehet egyedi meggyőződésem. Istenhitem lassan felépült a saját tapasztalataim és gondolataim alapján. Klárral végig egy közösségbe jártunk. Egy idő után felmerült bennünk az igény, hogy saját közösséget is létrehozzunk. Többszöri próbálkozás után kialakult egy akkor tizenévesekből álló mag, – akik ma már meglett, többgyerekes családapák, családayák – és éveken keresztül jöttek-mentek a többiek. Jelenlegi összetétele már régóta állandó. Velünk együtt hét ember alkotja a közösséget. Csoportunk a Bokron belül különlegesnek mondható, mivel két tag mondja magát ateistának, amellet, hogy a jézusi értékeket vallják, és próbálják megvalósítani az életükben. Ennek ellenére lényeges elvi különbség nincs közöttünk, közös nevezőn vagyunk.

Miért vagytok büszkék a Bokorra?

Az első, ami bevillan, hogy a Bokor, létszámához és anyagi helyzetéhez képest, sokat ad az éhezőknek és a rászorulóknak. A mai világban, amikor mindenki a pénztelenség miatt panaszkodik, jó tudni, hogy sokgyerekes családok észreveszik a náluk szegényebbeket. A Magyarországon megkötött házasságok fele válással végződik. A Bokorban létrejött házasságok esetében ez az arány sokkal jobb, válással csak ritkán végződik házasság. Ezek a kapcsolatok általában nagyon jók, ezt jelzi az átlagon felüli gyerekszám. A Bokorban az is nagyon jó, hogy az ember barátokat érez a háta mögött, akikre minden gondjában, bajában számíthat. Sokáig a Bokor volt az egyetlen, amely következetesen erőszakmentes volt, nem riadva vissza a következményektől, a hosszú éveig tartó börtönbüntetéstől. Óriási jelentőségű volt ez a kiállítás.

Előfordul-e, hogy szégyenkeztek a Bokorhoz tartozásotok miatt?

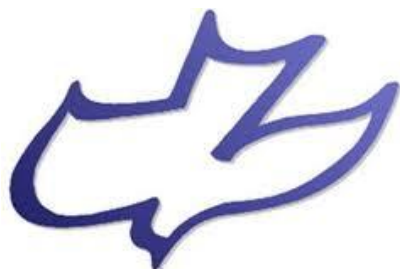
Sokszor zavaró, hogy a kökemény elvek mögött nagyon „puha” életek állnak, gyakorlatunk lemarad az eszményeink mögött. Szegénységünk nem látványos, sokszor a magyarországi átlagszínvonal felett élünk. A társadalmilag elismert posztokat célozzuk meg, feledve a kicsiséget. Vitáinkban, az elvek csatája közben, gyakran elmarad a másokra figyelés, nem törődve azzal, hogy megbántunk másokat.

Mit szeretnétek még elérni a Bokorban?

Néhány éve alaposan megváltozott körülöttünk a világ, a Bokorra nehezedő nyomás megszűnt, de újabb kihívások jelentkeztek. Jó lenne, ha a Bokor megtalálná önazonosságát, a helyét, a megváltozott körülmények között is. Mi annak idején feltettük az életünket a jézusi eszmékre. Szeretnénk, ha ez az odaadottság töretlen maradna, életünk igazolná elveinket, életre szólóak lennének közösségeink és gyermekeink és csoportunk tagjai továbbvinnék ezt.

Egykor próféták voltunk. Soha ne legyenek ránk igazak Somogyi Tóth Sándor szavai: „Tudja, én afféle próféta voltam... Csakhogy nem egyedül voltam próféta. Prófétáltunk, harcoltunk, folyt a hátunkról a veríték. Aztán egyszer csak körülnéztem, nagyon figyeljen, dottore. Most is elfog a röhögés, ha arra a látványra gondolok. Képzelve, meghíztak körülöttem a próféták! Látott már kövér prófétát? Nagyon ronda látvány. Lötyögött rajtuk a haj, a szemük üres volt, mint a sír szája.”

Demeczky Jenő kérdéseire Kiss Gábor és Kosztolányi Klári válaszolt

1. KÜLDÖD EL URAM SZENTLELKEDÉDET,

A BÖLCSESSÉG LELKÉT!

Oly nagy vagy Uram
oly távolinak tűnik világod, úgy riaszt fölséged,
oly idegennek látszik gondolataid útja s járása,
oly nehéz valód s kegyelmed
felfogása,
hordozása,
szolgálata!

A bölcsesség szent ajándékával
tedd ízéssé számomra világodat,
hozd közelbe a távolít,
otthonivá az idegent,
természetessé a természetfölöttit.

Ahogy nem kell magunkon erőszakot venni,
ha jól ismert, ízletes étel áll előttünk,
- ilyen jól ismert, ízes valósággá légy számunkra, Uram!
Vedd el szeretetem fáradságát,
áldozatom és helytállásom
kikényszerített-voltát,
a mindennaposág és szokásosság közönyét,
elmém ernyedő hangulatát,
a kötelességszerűség és becsületes helytállás komorságát.
Add bőséggel, Uram a Bölcsesség Lelkét!

FARKAS JÓZSEF

AZ EMBER ALAPVETŐ TRAGIKUMA

Az ember tragédiájáról szólok ezeken az estéken. Ez a témakör, ez a probléma ismeretlen az egyházi gyakorlatban, az egyházi gondolkodásban, azért, mert a vallásos emberek mindig bűnről, bűnhódésról beszélnek. Bűnről, ítéletről, kárhozatról, pokolról, vagy a büntetés elhárításának a módozatairól – bocsánatról, kegyelemről, örök üdvösségről. Tehát ebben a szemléletben élnek, és a tragédia fogalma idegen számukra. A vallásos szemléletben általában nem jut szóhoz az emberlét gazdagsága, tágassága, szépsége, bonyolultsága, és nem jut szóhoz az, hogy milyen sok veszély fenyegeti az emberlétet.

Van úgy, hogy elakad az emberlét. Beszorul valahova. A modern nyelvezet egyik legjellegzetesebb szava ez, hogy „szorongás”. A magyar szó nagyon szépen mutatja, hogy valahova beszorult egy élet, és az a tágasság, ami lehetőség volna az élet számára, az beszűkült. Tehát a vallásos szemlélet szűk metszetben nézi az emberi életet – a bűn, a büntetés, a kegyelem vágányán járnak a gondolatok –, de én most kiterjesztem, kiszélesítem gondolkozásunkat, és ebben a tágasságban beszélek az ember tragédiájáról.

Az ember az a különös lény, aki az Isten és az állat közé helyezve önmagában hordozza a tragédia lehetőségét, valószínűségét, szinte-szinte azt merem mondani, hogy a szükségességét. Meggyőződésem szerint az ember nem bűne által lett tragikus lény; az ember önmagában, létének szerkezete következtében tragikus lény. Ez az én alapállásom. Ezt fogom most estéről estére fejtegetni. Tehát még egyszer mondom: nem a bűn felől közelítem meg az embert, hanem létének szerkezete felől, és meggyőződésem szerint az emberlét szerkezete tragikus. Tragikumhoz vezethet és vezet, jóllehet van megoldás. Ez a boldog meggyőződésem: van evangélium, és ezt is szeretném elmondani ezeken az estéken.

Elindulhatunk onnét, hogy ebben a világban megrendítően nagy bűnök nem kapják meg a büntetésüket, és ártatlan emberekre irtózatosszerű szenvedések zuhannak. Ha ezeket a valóságokat figyelembe vesszük, akkor innét bizony súlyos árnyék esik arra a bizonyos „erkölcsi világrendre”, amely állítólag van. Magyarázhatatlanok azok a nagy bűnök, amelyek nem kaptak büntetést, és azok az ártatlan szenvedések, amelyekben milliók pusztulnak el. El lehetne indulni innen – és méltán lehetne beszélni az emberiség tragédiájáról. Én azonban nem ezt az utat járom, én kicsiben kezdem: az egyes ember életéről, életének a tragédiájáról szólok. A hétköznapi embernek, a mi életünknek, kicsi életünknek tragikus feszültségeiről, az életünkben rejlő tragikumról szólok először. Majd a Bibliát is fogom olvasni a későbbiekben, de most egy másik idézetből indulok el.

Most lehet látni itt Budapesten Bergmann egyik újabb filmjét: Szemben önmagunkkal, amely egy szorongásos nőnek a kínlódását, vergődését, halál közeli küszködését, tragédiáját tárja elénk. Mondja, mondja a megrendítő igazságokat ez a nő, és ebből egy mondat nagyon belém ragadt, és most ez az idézet lesz az „Ige”, mert Ige van ebben, amit ez a nő mond a vallomásában. Így mondotta: „mindig útjában vagyok magamnak”! Ez egyfajta meghatározás az emberlét tragikumáról: mindig útjában vagyok magamnak.

Óriási dolog, ha valaki már idáig eljut, hogy én vagyok magamnak útjában. A legtöbb ember előtte elakad már valahol; mások áldozata vagyok, mások állják az utamat, mások miatt nem teljesedhetett valami – és így tovább. Az már nagy dolog, ha valaki eljut erre a felismerésre, hogy mindig útjában vagyok magamnak. Tehát a tragikum bennem van valahol. Végiggondoltam magamra nézve is ezt, és itt szeretném ünnepélyesen kijelenteni – bárcsak sokan felzárkóznának e vallomásomhoz –, szeretném ünnepélyesen kijelenteni, hogy senkit sem hibáztatok azért, hogy csak annyira jutottam, ameddig eljutottam ebben az életben. És elmondom azt is, hogy ha valamire eljutottam – és most a valamit nem úgy értem, hogy karrier meg pénz, hanem az emberlét igaz valóságaira: ha eljutottam békességre, szeretetre, türelemre, megértésre, valamiféle látomásra az élet értelméről, és így tovább –, ha valamire eljutottam, azért juthattam el, mert tanulgom, sok év óta tanulgom, hogy ne álljak önmagam útjába. Tehát ezt a mondatot érdemes megjegyezni, és még sokáig meditatálni azon, amit ez a nő vall: „mindig útjában voltam magamnak!”

Valaki útjában van valakinek, de mindez az én sorsomon belül játszódik le. Na, ezt kell megfejteni, ez a ma esti leckénk, hogy ezt a mondatot igyekezzünk így, a Biblia világosságában, és bátran mondom, azon túlmenően is az ember értelmezésének modern tágasságában, világosságában megérteni. Hogy kell ezt érteni, hogy „mindig útjában vagyok magamnak”?

Nos, itt az emberről van szó, az emberen belül van a feszültség, a kettősség. Ezt most egy kicsit leegyszerűsítve így mondom: a feszültség abból adódik, hogy van bennem állat és van bennem Isten. És az egyik mindig útjában van a másiknak. Mindig útjában vagyok magamnak. Az az állat is én vagyok, aki az Istennek az útjában van; és az Isten is én vagyok, aki az állatnak az útjában van! Amikor azt mondom, hogy „állat” van bennem, azt nem rosszalló, leértékelő értelemben mondom, sőt nagyon is megbecsülöm magamban – és becsüljük meg magunkban! – ezt az elemet, ezt a létvalóságot, hogy „állat”. És a másikat is, hogy Isten.

Az állat bennem nagyon sok mindent jelent: a teljes valómat. Jelenti azt, hogy anyagba szerkesztve élek. Porból vétettem és porrá leszek. Megelevenített anyagban élek, a biológiai törvények érvényesek reám is. A bennem működő magasabb rendű összefüggéseknek, pszichológiai törvényeknek is alá vagyok vetve. Az együttélés törvényeinek, a szociológiai törvényeknek is alá vagyok vetve. Ez mind együttvéve az, hogy „állat van bennem”.

Tehát egyáltalán nem lekicsinyítő értelemben, hanem egyszerűen csak jelző értelemben mondom, hogy állat van bennem; közös vagyok ezzel a világgal, egy darab vagyok ebből a világból. Egy nemes eleme, darabja ennek a világnak – élő valóság vagyok, állat van bennem. Ez az én emberlétemnek az egyik eleme.

De nemcsak ez. Isten is van bennem! És ezt megint egy megjegyzéssel próbálom közel hozni hozzátok. Nem azt jelenti ez, hogy van Isten az égben, és uralkodik rajtam. Hogy van Isten, és a keze rajtam van, parancsa dörömböl a dobhártyámon vagy a szívem kapuján. Nem azt jelenti, hogy van Isten, és én ki vagyok neki szolgálatva, fölöttem van az Isten. Ennél sokkal többet jelent! Hitvallásom az, hogy amint van bennem állat, ugyanúgy van bennem Isten!

A Biblia mitologikusan úgy mondja ezt az östörténetben, hogy Istentől való lehelet – tulajdon leheletéből van lélek az emberben. Akkor – onnan kezdve – lett ember az ember, amikor isteni leheletet, isteni szikrát, isteni létmagot kapott az állati mivoltába. Attól kezdve ember az ember. Tehát az, hogy tragikus lény az ember, ez onnan adódik, hogy az ember egyszerre állat és Isten. És ha az „Isten” nincs valahol, akkor nincs tragédia. A régi görögök nagyon jól sejtették meg – nem láttak világosan, nem a teljes kijelentés fényében éltek, de azért isteni világosságban éltek, amikor a tragédiát, a régi görög sors-tragédiákat Istennel, az istenekkel kötötték valami módon össze. Mi már nem úgy értelmezzük a tragédiát, mint ők, de a mag igaz azóta is, hogy tragikus az ember, mert állat és Isten van együtt benne. Az állat vinné erre, az Isten vinné amarra: állandóan szikrázik az emberben a tragikus feszültség. Az ember olyan tragikus lény, hogy ha él benne az Isten, akkor is lehet tragikus élete; és ha meghal benne az Isten, akkor sem szabadul: egészen újfajta, másfajta tragédiák születnek. Az ember végzetesen Istenhez kötött lény; ha meghal benne az Isten, abból is lehet tragikus feszültség. Azért, mert gyakran ismétlődik a régi történet: a halott Isten „harmadnapon halottaiból feltámad”! Ez az én meggyőződésem.

Végső soron tehát itt arról van szó, hogy „kicsoda az ember”? A mai természettudományok válasza erre, akárhogy szépítgetik, finomítják a választ – az, hogy az ember állat. Magasrendű állat, meg szellemi kigőzölgései is vannak már, de a végső tanítás mégis csak az, hogy az ember nem ember, hanem egy magasabb rendű állat, akit esetleg „homo sapiens”-ként lehetne betagolni a többiek világába.

Nos, én azt mondom, hogy az ember attól kezdve ember, hogy fölébredt benne az Isten. Azért lehet ember az ember, mert isteni lét magva van az emberben. És mert ez az isteni mag vagy működik benne, és akkor tragikus feszültségek születhetnek az emberben; vagy nem működik benne, és akkor már nem ember az ember, és így a tulajdon léte lett élő tragédia. Ha nincs bennünk Isten, akkor az életünk nem történik, hanem csak úgy lezajlik. Szükségszerű, törvényszerű folyamatok során át lezajlik az életünk. Ahogyan a kis nyuszi megszületik,

felnő, aztán jön a vadász, és lelövi – lezajlott egy nyuszinak az élete. Vagy a kis hal növekszik, aztán jön a nagy hal, és lenyeli. Hát ha csak ilyesmi az életünk, akkor nincs tragédia. Akkor lezajlik az életünk, mint ahogyan annyi minden lezajlik ebben világban. A tragikum az Istenhez van kötve.

Most olvasok valamit az Igéből. Más szavakat használ, de mégis ugyanerről a misztériumról dadog Pál apostol. A Római levélből olvasom az Igét, a 7. fejezetből. „Tudjuk ugyanis, hogy a törvény lelki, én pedig testi vagyok. Ki vagyok szolgáltatva a bűnnek. Hiszen amit teszek, azt nem is értem, mert nem azt cselekszem, amit akarnék, hanem azt teszem, amit gyűlölök. Ha pedig azt cselekszem, amit nem akarok, akkor elismerem a törvényről, hogy az jó. Akkor pedig már nem is én teszem azt, hanem a bennem lakó bűn. Mert tudom, hogy énbennem, vagyis a testemben, nem lakik jó, mint ahogy arra, hogy akarjam a jót, van lehetőségem, de arra, hogy megtegyem, nincs! Hiszen nem azt teszem, amit akarok – a jót –, hanem azt cselekszem, amit nem akarok – a rosszat! Ha pedig azt teszem, amit nem akarok, akkor már nem én teszem, hanem a bennem lakó bűn. Azt a törvényt találom tehát magamban, hogy miközben a jót akarom tenni, csak a rosszat tudom cselekedni. Mert gyönyörködöm az Isten törvényében a belső ember szerint, de tagjaimban egy másik törvényt látok, amely harcol az értelem törvénye ellen és foglyul ejt a bűn törvényével, mely tagjaimban van. Én nyomorult ember! Ki szabadít meg ebből a halálra ítélt testből? Hála az Istennek, a mi Urunk Jézus Krisztus által!”

Íme: egy vallomás Pál szívéből, ajkáról az emberlét tragikumáról. Látom a jót – nem tudom csinálni! Gyűlölöm a rosszat – muszáj csinálni! Valami törvény van bennem, ami arra kényszerít, hogy azt tegyem, amit nem akarok. Oh, én nyomorult ember! Pál így beszél az emberlét tragikumáról.

Két megjegyzésem van ehhez. Az egyik az, hogy ennek az egész vallomásnak az az egyoldalúsága – szerény megítélésem szerint –, hogy itt Pál igazában nem az emberlét misztériumát taglalja, hanem egy szoros teológiai problémát, a törvény jelentőségét. Kell-e, nem kell? Mire jó, mire nem jó a törvény? Tehát egy más szempontból közelít az emberléthez. Egy kicsit idegen szempont, távoli szempont, szakmai kérdés. Végül is: törvény ez, törvény az! Ez a teológusok szakmai kérdése. Innen közelít az emberléthez. De hát innen közelítve is eljut ehhez a tragikus feszültséghez, hogy csinálom, amit nem akarok, nem csinálom, amit szeretnék! Oh, én nyomorult ember! De mondom: itt ne reméljük, hogy ebből a fejtegetésből az emberlét misztériuma ragyog elő, mert nem ez a témája Pálnak.

A másik megjegyzésem az, hogy egy ponton nem értek egyet Pállal. Ma már sokan nem tudjuk elfogadni azt, hogy „a bűn a testben fészkel”, „a tagjaimban van a bűn”, és a végén azt mondja, hogy „ki szabadít meg ebből a halálraítélt testből?!” Jézus nem így gondolkozott, és Pál is más helyen másként beszél. Ezt a gondolkodást nem tudom elfogadni, hogy „a lelkem jó, a testem rossz”! „A

bűn a testben fészkel, ha ki tudnék szabadulni a testből, akkor szabad lennék”! Nem így van! Bonyolultabb a dolog! A test Isten ajándéka éppúgy, mint a lélek, és a bűn a lélekben éppúgy ott van, mint a testben. Jézus nem győzött vitázni az ellenfeleivel: nem a testben van a bűn! A szívből belülről jön! Nem a testből, beljebből jön a bűn! Ez Jézus tanítása, és ezt vallom én is. Na de mindegy – Pál apostol itt elénk adja ezt a nagy feszültséget, hogy az emberlét hasadt lét, valamiféle erők egymás ellen működnek és én itt látom az emberlét tragikumát, és itt kell a lényegét most már pontosabban is megfogalmazni, mert most már ott vagyunk a lényeg közelében.

Tragikus lény az ember. Mitől tragikus? Mi az igazi tragikum az emberlétben? Nos, erre így válaszolok: nem az a tragikum, hogy állat és Isten együtt van az emberben – ez önmagában nem tragikum, ez az embernek a lénye, a léte. Így teremtette, erre teremtette Isten. Nem állatnak és nem angyalnak teremtette, nem csak anyagi valóságnak és nem csak szellemi valóságnak, hanem embernek teremtette. Tehát önmagában az, hogy az ember anyag és szellem, állat és Isten, ez még nem tragédia, nem tragikum, hanem az, hogy nem tud jól együtt lenni ez a kettő, ez a tragikum az emberlétben.

Nem tud együtt lenni! Kicsapódik vagy az egyik vagy a másik irányba, és akkor lesz a tragikus feszültségből valóságos tragédia. Így is mondhatnám: az állat bennem az, aki vagyok, az Isten bennem az, aki lehetnék! Ennek a kettőnek a feszültsége a tragikum az emberben, és ha kicsapódik az egyik vagy a másik irányba, akkor lesz valóságos tragédiává. Lehet az, hogy az ember odadobja magát az Isten kezébe, karjába, és meg akarja ölni az állatot (mondom, abban a gazdag valóságban, ahogyan az imént definiáltam), és ez tragédiává lesz. És fordítva is.

Két irodalmi példát hozok ide. Sokan ismerik bizonyára, csak utalni is elég rá. Az egyik Tolsztojnak egy csodálatos kisregénye, vagy nagy-novellája, a Szergej atya. Csodálatos írás. Arról van benne szó, hogy egy daliás fiatal herceg a cár udvarában testőrtiszt. Nagy karrier áll előtte, az egyik udvarhölgyet eljegyzi, csupa öröm, boldogság. És akkor, az utolsó pillanatban megtudja, hogy az imádott hölgy a cár szerelme volt. Összeomlik benne a világ, felbontja az eljegyzést, lemond a vagyonáról, elmegy szerzetesnek, és lesz a hercegből, a daliás, csodálatos szép férfiből szerzetes, Szergej atya. Odadobja magát az Isten karjába: elég volt ebből az ocsmány világból, testből, szerelemből. Isten! Szentség!

És csinálja, és hűségesen csinálja. Amilyen hűségesen csinálta a matematikát, vagy vadászott, lovagolt, most olyan hűségesen adja oda magát az Istennek imádságban, szolgálatban. Lassan nő a híre, neve Szergej atyának. Jönnek hozzá, csodák történnek körülötte. Hozzák messze földről a betegeteket, és Szergej atya érintése gyógyítja őket. De Tolsztoj valami csodálatos, zseniális mélységgel írja, hogy „de belül

kezd üres lenni"! Miközben nőttön nő a tekintélye, belül egyre üresebb Szergej atya. Kételyek támadnak benne, testi vágyak támadnak, és durva aszkézissel öldöklí a testet, de a vágyak annál hangosabban dübörögnek. Kívülről nézi mindenki a „szentet”, és belül nő, nő a feszültség.

A történet szerint egyszer odahoznak hozzá egy eszelős fiatal leányt, hogy őt is gyógyítsa meg. És az a lány szinte megerőszkolja Szergej atyát. Utána fölébred, mint egy kábult ember, és átöltözik paraszti ruhába. Tolsztoj egy kicsit a maga sorsát prófétaí módon előre megírja benne. Álöltözetben elbujdosik a nagyvilágba. Elfogják mint csavargót és száműzik Szibériába. Ez lett Szergej atyából: tragédia!

Mi itt a tragédia? Állat és Isten együtt volt benne, és amikor csalódott, valami törés érte ebben az életben, odadobta magát az Isten kezébe. Nem oldotta meg ezt a kettősséget, hanem az állat világát mindenestől megtagadta, és az Isten világába akart szárnyalni. És nem lehetett! Nem az a tragédia, hogy kettő volt benne, hanem hogy azt hitte, meg lehet ölni azt, ami eddig volt benne. A tragikus feszültség tragédiává lett. Ez az egyik irodalmi példa. De van egy megrendítő ellenpélda is.

Emlékeztek rá, moziban is láttuk: Száll a kakukk fészkére. Miről szól ez a történet? Egy „állati” életről. Egy vérbő, duhaj vademberről, egy állati emberről, akinek nem kell más, csak hogy minél könnyebben megússza az életet. Pénz, ital, kártya, nő, vidámság, röhögni az életen, megoldani az életet munka nélkül. Az állat! Így kerül be abba a zárt intézetbe.

És mi a folytatás? Egyszer csak fölébred benne az Isten – ebben az állat-emberben. Emlékeztek rá, hogy milyen csodálatosan, lassan-lassan fölébredt benne. Pedig ő azt akarja, hogy emberek, ti mindnyájan, ne bolondozzatok! Gyertek! Nők, kártya, alkohol, hát ez az élet! Ámde észrevétlenül fölébredt benne az Isten, ebben a csavargóban, ebben a csibészben. Fölébredt, és a végén életét adja a barátaiért. Úgy fejeződik be, hogy az életét adja a barátaiért. Ő csak „állat” akart lenni, de fölébredt benne az Isten, és halálba vitte az Isten a barátaiért.

Tragédia? Nevezhetjük tragédiának, de a Szergej atya az igazán tragikus tragédia. Ennek a fickónak a halála egy gyönyörűséges tragédia. Talán ezt már nem is szabad tragédiának nevezni, mert itt az emberlét megoldása van – a megoldás mutatkozik ebben!

Mondtam azt, hogy a megoldásról is fogok szólni. Hát most érkezünk el oda, hogy szóljunk arról, hogy mi tehát az emberlét megoldása? Nem kell elsietni, nem is adok mindjárt választ. Én sem tudok hirtelen pontos feleletet adni. De induljunk el a megoldás felé! Ez a fickó, aki csak állat akart lenni, de fölébredt benne az Isten: ez kezdi mutatni a megoldás felé az irányt.

A megoldás nyilván az együttese, a szép együttese a bennünk lévő állatnak és Istennek. A teljes emberlét gazdagságának a megélése. Azért jöttem – mondja Jézus –, hogy életük legyen, és bővelkedjenek. Az élet teljességére, harmonikus teljességére való eljutás: ez a megoldás. És minden más – akár szent meg-oldás, akár állati megoldás –

biztosan tragédiához vezet. Meggyőződésem szerint nem az a keresztyénség, hogy létem állati elemét megöli az Isten és angyalt csinál belőlem. Nem! Itt Pál azt mondja, hogy „ki szabadít meg a halálra ítélt testből”? Igen, halálra van ítéelve. De addig, amíg a halál elkövetkezik, addig együtt kell élni állatnak és Istennek bennem! Annak, hogy vagyok, és annak, hogy leszek, valahogy egybe kell mosódnia: a „van” elindul a „lesz” felé. Az állat az Isten felé. Errefelé mutat a megoldás.

Tehát létemnek az állati eleme is betagolódik a teljes emberlétbe. Létemnek az állati eleme „hordozó rakétájává” lesz az isteni valóságnak. Létemnek az állati eleme képlékeny nyers-anyaga az isteni létnek. Valahol errefelé van a megoldás, és még egyszer mondom: minden más megoldás tragédiába vezet. Az aszkézis – amikor az állatot akarom megölni – éppen úgy tragédiába vezet, mint az istentelen élet. Akár durva módon élem az istentelen életet, akár kifinomultan, kulturáltan, de úgy, hogy megölöm magamban az Istent – ezek a hétköznapi, a milliószámra ismétlődő tragédiák. A keskeny út az, hogy Isten szeretetében képlékeny nyersanyaggá lesz az egész valóm ahhoz, hogy kiábrázolódjék bennem a Krisztus.

Személyes szóval fejezem be ezt a gondolatmenetet: magam is élem magamban az állatot, az Istent, és vallom, hogy ezt az állandó feszültséget csak úgy lehet elviselni, ha érzem magamon és magamban egy türelmes, megértő isteni szeretetnek a melegét. Egy isteni szeretetnek az ölelését, a bennem megmozdulását, amikor döbbenet állok meg tulajdon létem állati elemei előtt. Mert az, hogy megszólal bennem az öregapám, és az akar diktálni, az is az állati elem. Megszólal bennem gyermekkoromnak a szorongása, az elhagyatottsága, a félelme és így tovább, ez mind-mind elviselhető, ha érzem magamon egy türelmes, megértő, isteni szempárnak a melegségét, hogy: gyermekem, ez vagy! Ez együtt vagy és ebből leszel! Amikor ez a szeretet ölel egybe, akkor szűnik meg a tragikus feszültség. Valahol itt van a megváltás!

Eszembe jut az egyik pszichoanalitikus, szociológus, aki azon medítál, hogy egyáltalán van-e már ember? Megszületett-e már az ember? Nem úgy van-e, hogy születőben van az ember, és talán egy-két ezer év múlva lesz ember az ember? Nagyon érdekes gondolat, hogy talán még nagyon kevés az a pár ezer esztendő, ami mögöttünk van. Tudjuk: egy millió évvel ezelőtt már olyan ember-forma volt az ember, de igazában kb. negyven-ezer esztendő az, amióta már szinte történelemről beszélhetünk és hat-nyolcezer év az, amióta írásról beszélhetünk. Hát mi ez a pár ezer év az egymillió évhez képest? A mi földkerekségünk tíz-egynéhány milliárd évéhez képest?

Talán csak alakulóban van, talán csak teremtés alatt van az ember? Talán az isteni szikra éppen csak elhelyezkedik, rávetül az emberlétre, vagy talán az egész emberiség kiveszőben van, és ez lesz az ember végső, nagy tragédiája? Jó az, ha a magad életét, magam életét úgy tekintem, hogy az emberlét most születik bennem,

és tragikus fordulatot is vehet – elvetélhet ez a születési folyamat, ha az Isten és az állat egyensúlya bennem nem valósul meg.

Ez a megvalósulás nem emberi akarás, ügyesség, pszichiátriai kezelés eredménye. Ez Isten teremtő aktusa. Miközben Isten kezében tartja a port, ami porrá lesz, és működteti a biológiai folyamatokat, aközben leheli belénk az Ő Lelkét, Szellemét, és így folyamatosan emberré leszek. Vagy emberré leszek vagy tragikus elvetelés lesz a sorsom.

Ezt a mondatot vigyük magunkkal, a filmből való meggondolni való mondatot: „mindig útjában vagyok magamnak”! Az állat az Istennek, az Isten az állatnak. Önmagammal kínlódom, tragikus feszültségben vagyok. Állj oda, Testvér, az Isten simogató, egybeölelő szeretete alá, és kezdődik a te igaz emberré válásod. Ne keresd az olcsó kiutakat az emberlét alapvető feszültségéből. Lehet teljes életet, harmonikus, boldog emberi életet élni. De erre nem lehet egyik óráról a másikra eljutni. Becsületes akarás, hűséges gyakorlatozás (önismeret, szeretet, áldozat), sok türelem és mindenképp sok kegyelem szükséges ehhez. De ez a bővelkedő kegyelem van! Ez öltött testet Krisztusban!

(Elhangzott 1978. decemberében)

2. AZ ÉRTELEM SZENTLELKÉT

oltsd belém, Uram!

Sokszor érthetetlenek előttem titkaid,
és úgy állok meg hitünk tanítása előtt,
mintha egyik titok a másikkal rokon nem is volna,
mintha csak szeszélyesen összeválogatott
tanítás halmaza lenne.

De a Te Értelmed áll minden mögött:
Te tudod mindennek az okát,
Te látod mindennek a céljait,
és a Te logikád biztosít következetességet hitünkben.

Ezt a Te Értelmedet add ajándékkul,
hogy a fátyol mögött és a hit sötétjében
egy benső biztonságérzéssel,
a „majdnem látás” önkéntelenségével
igazodjam el szent hitünk tanításaiban, szent hitünk titkaiban.

Tedd könnyebbé, élőbbé,
szárnyalóvá hitemet
az Értelmem ajándékával!

GARAY ANDRÁS

ÁLLAM ÉS EGYHÁZ

Úgy gondolom, hogy az állam értékpreferenciákat állapít meg a társadalom előtt és ennek alapján nyújt támogatásokat. Jónak tartom, ha az állam kimondja: hogy a vallásosság érték és támogatom. Az állam ma az önkormányzatoknak ad pl. kulturális, sport stb. fejpénzt, nyugodtan ez alapon adhatna vallási fejpénzt is. Például legyen ez a fejpénz évi 1000 Forint, melyet az állam az adókból nyújt. Ez egy 10 ezres város esetében 10 millió forint.

Ez a pénzt lehetne pályázni a különböző egyházaknak vagy vallási csoportoknak, például az egyik egyház tanfolyamokat tart, a másik színdarabot tanul be és bemutatja az összes iskolában, a harmadik a település új lakóparkjában keresztet állít. A negyedik elvisz 30 gyereket Csíksomlyóra stb., az ötödik nyárra gyerekfoglalkozásokat szervez rászoruló gyerekek számára stb. stb. Ezt a pénzt, amint jelzem az önkormányzatoknál van – egy bizottság osztja szét. A pénzt másra nem lehet használni és a pályázatnak komoly formai és elszámolási/ellenőrzési feladatköre van. A pénzek elosztásáról a bizottság dönt, mely az egyházaktól független.

Tehát pénzek nem járnak automatikusan, de egy tényleges és hasznos cél érdekében kapnak támogatást a projektekre. Ez ösztönözné az egyházakat, hogy aktív életet éljenek a település életében és belső dinamikájuk legyen. Így kiderülne az is, hogy melyik egyháznak van mondanivalója, pasztorációja és kialakulna együttműködés az egyházak között.

Kulturális és sport tevékenységekhez is pályázhatnának az egyházak az önkormányzatok erre szánt keretéből. Továbbra is úgy gondolom, hogy ma az állam a sajátos eszközrendszereinek keresztül tehetne legtöbbet az egyházak megújulásáért és a vallási élet dinamikájáért. Erről írtam korábban is – és köszönöm a pozitív visszajelzéseket.

Tovább árnyalhatná az állam, hogy a fejpénz kereteket is differenciálja, tehát hátrányos helyzetű falvakban mondjuk, ez lehetne 2000 vagy akár 5000 Forint/fő. Az iskolák, egészségügyi és egyéb egyházi intézmények nem kerülnek ez alá, azokat továbbra is az állam támogatja, de nem az egyházakon keresztül, hanem közvetlenül az intézményeket, zárt rendszerű belső elszámolással.

A műemlékek, gyűjtemények támogatása szintén külön lenne. A spiritualitás az élet minden területét át kell, hogy hassa, akár a politikát is. Úgy gondolom, hogy minden társadalomban létrehozható egy „bölcsek tanácsa”, mely az állam értékpreferenciáit meghatározná. Ennek része kell, hogy legyen a vallásosság – természetesen annak értékteremtő módja. A vallási érettség meghatározása ugyancsak fontos lenne. Érdemes lenne arról beszélnünk, hogy egy országot hogy

kell vezetni, milyen berendezkedés kell stb. Jó-e így a választási rendszer, a törvényhozás stb.? Nagyon fontos lenne a párpolitikán túl alternatívákat láttatnunk. Elég tiszta a fejünk ehhez, hogy „tüllépünk e mai kocsmán” és megkérdőjelezzük ezt a hatalmi, politikai evidenciát, amiben élünk. Bár a pápa vitákhoz nem szóltam hozzá, de erős a meggyőződés és rengeteg jel mutat ma már erre, hogy a pápa nem lemondott, hanem egyszerűen felmondott. És ez nagyon bátor tett volt. Nekünk is fel kell mondani egy csomó dolgot és nem beilleszkedni mindenáron.

3. A TUDOMÁNY AJÁNDÉKÁÉRT

Uram, igazíts el velem a világ dolgaiban!

Lássam át világosan,
 hogy gyökerében minden esemény, tünékeny,
 múltékony, hiábavaló: fények is, árnyak is.

Nem érdemes hát csak rájuk építeni
 sem szeretetünket, sem gyűlöletünket.

Kár csak belőlünk forrásoztatni örömeinket vagy bánatainkat.
 Ha tünékeny is a világ, egy rendeltetése mégis van:
 takartan hordozni Téged, igazságaidat, szándékaidat, terveidet.
 Taníts meg, Tudomány Szentlelke,
 hogy észrevegyem minden mélyén az Istent!
 Hiszen ott él mindenek alján, mindenek függőnye mögül
 Ő jelentkezik, Ő hív:
 a természet és a történelem mindenféle fajtájú
 függőnye mögül.

A múltékony világ mögött téged keresni,
 Téged megragadni tanítson meg
 a Tudomány Szentlelke!

BÓTA TIBOR

TÖPRENGÉSEIM A MEGOLDÁSKERESÉS IRÁNYÁBAN...

... ha már kezdenek összekuszálódni a fonalak, és az érzelmek, megszólal Garay Bandi. Nagyon jól teszi. Mert mindig nagy szükség van az elfogulatlan, higgadt, megfontolt szóra és neki tehetsége van ehhez. A mostani témában is valóban egy tovább-vivő, megoldást kereső gondolatsort tárt elénk.

Ha csak a támogatások igazságosabb elosztása lenne a probléma már-már majdnem tökéletes Bandi modellje. (Talán itt is lenne egy kis kiegészítésem, de erre még visszatérek.)

A mostani témában, de általánosságban is úgy gondolom, hogy az effajta kérdéseknek, problémáknak két párhuzamosan futó megoldási iránya kell legyen. Mire gondolok?

1. Figyelembe kell venni a jelenlegi adottságokat és így keresni a lehetséges megoldásokat (ha már így van, próbáljuk meg jó irányba befolyásolni a jelenlegi rendszer működését.)
2. A jelenlegi adottságok, működési rendszerek helyett (amennyiben azt nem találjuk igazságosnak) egy igazságosabban működő rendszer kialakításán kitartóan, megalkuvásmentesen kell fáradozni.

Mindkettőre szükség van és egyik sem helyettesíti a másikat. Balgaság lenne csak a rendszer megváltoztatásán fáradozni, és /talán csak elvi okok miatt/ a jelenleg adott rendszer lehetőségeivel nem foglalkozni. De ugyanígy óriási tévedés lenne, ha a jelenlegi adottságok jó irányba befolyásolása közben megfélekednénk a rendszer megváltoztatásának (állam és egyház egyértelmű szétválasztása) feltétlen szükségességéről.

Bandi azt írta: „Úgy gondolom, hogy az állam **értékpreferenciákat** állapít meg a társadalom előtt, és ennek **alapján nyújt támogatásokat.**”

Az érem másik oldala vagy az összetett mondat második tagja pedig így hangzik: Az állam nemcsak értékpreferenciák alapján támogat, hanem **érdekei alapján is!** Ez független politikai beállítottságtól, átkostól, régi szép világtól és mindentől. Mindig is így volt, hogy a hatalmon lévők a saját pártolójukat támogatták. **Az állam a támogatás fejében mindig elvárta/elvárja a lojalitást, elképzelései támogatását!** Ez a politika világában teljesen természetes és normális.

Az, hogy egy állami-támogatásban mennyi szól az értéknek, és mennyi az érdeknek az soha nem lesz eldönthető! Bandi nagyon jó ötletei valóban segíthetik, hogy a jelenlegi adottságok mellett az értékek felé billenjen a mérleg, de az érdekek ebben a rendszerben mindig megmaradnak. Az ötletek megvalósulása a mi erőfeszítéseinken túl persze a fogadóoldal hozzáállásától is függ. Apró kiegészítésem (amit korábban jeleztem): a **TÁMOGATÁS ÚTJA** is igen lényeges. Ha például a

támogatást nem közvetlen az állam adná, hanem az adó felajánlásán keresztül, pl. nem csak 1%, hanem 3, 5, netán 10% felajánlásra is lehetőség volna, akkor nem az állam, hanem az állampolgárok volnának az adományozók, és az ő esetükben nem jöhetne szóba a lojalitás-elvárás!

A probléma *mélyebben fekvő lényegi oldalát* (a párhuzamos másik ágat) Kristóf fogalmazta meg közülünk a legtisztábban. Szét kell választani az államot és az egyházat, az állam semelyik egyházat se támogassa. Ez az egyedüli tiszta megoldás.

Egyrészt, így nem lenne értelme miért biznisz-egyházat alapítani, másrészt az állam-érdek és lojalitás-elvárás problémája is megoldódna. Az államnak az egyháztámogatáson kívül számtalan lehetősége lenne a szociális gondok megoldására. Egyrészt maga is létrehozhatna szakképzett szociális munkások alkalmazásával ilyen szervezeteket, másrészt támogathatja a fogyatékosokkal és halmozottan fogyatékosokkal foglalkozó vallásos és nem vallásos civil szerveződések (ugyancsak nem közvetlen, hanem közvetett módon /adó felajánlás/, valamint több ilyen jellegű pályázat kiírása útján). Sajnos ezek legtöbbször is anyagi gondokkal és szűkülő lehetőségekkel küzd. (Pl.: Pappné Hajni (Sziget közösség), és /hál' Istennek egyre többen/ vannak a Bokorban, akik erről kompetensebben, és bővebben tudnának mesélni.)

Emlékszem a 70-es években Gyurka bácsi őszinte vívódását az állam és egyház viszonyáról. Mert Ő még képes volt belülről (a saját világának egy darabját látva benne) bírálni egyháza tévedéseit. Másrészt olyan kristály tisztán meg tudta fogalmazni az állam és egyház szétválasztásának feltétlen szükségességét, hogy mindenki megingathatatlanul hitt benne, akkor... Mára már megváltozott kicsit a helyzet. Ezért is örülök kitüntetett módon Kristóf egyértelmű megfogalmazásának. Hisz Ő akkor még nem hallgathatta Gyurka bácsi hiteles egyértelmű szavait. Mindig nagy érdeklődéssel, és tisztelettel fogadom Kristófnak és közösségi (kor)társainak (nem találhatok, hogy hányadik generáció) szavait/gondolatait /pl. a lélekváró elmélkedésekben/, mert Ők már képesek egy nyitottabb elfogulatlanabb látásmódra, és eredetiségre. Ugyanakkor már egy bizonyos fokú bölcsességre is szert tettek. (Nagy felelősség van rajtuk Kristófnak!) Megértem, hogy az előzményeket olvasva érzelmei felindultságában az általánosítás megfogalmazásának tévedésébe esett. Az „elcsórt egyházi anyagi javak” visszakívánása /amelynek korábbi megszerzése sem minden esetben egyértelműen pozitív/, és Jézus – oszd szét vagyonodat, és adj ne csak a fölöslegesből, de még a szükségesből is – gondolatai közötti feszültség kit nem zavart volna meg?

Igazat adok ugyanakkor Imre bátyámnak is, mert az általánosítás sohasem igaz. A Lélek hála Istennek nem ismeri az egyház határait, Ő egyedül csak a befogadókészségre figyel. Oda megy, ahol hatni tud. És ezek – a valószínűleg kisebbségben lévő – egyházi gyülekezetek éppúgy tiszteletre méltóak, mint a Bokorbeli testvéreink hasonló erőfeszítései.

TRÁSY ÉVA

GONDOLATAIM A FELTÁMADÁSRÓL

„Ha Jézus nem támadt fel, akkor a mi hitünk mit sem ér”

A Feltámadás Jézusnak, mint Isten Fiának végső bizonyítéka. A halál feletti győzelme az Élet tapasztalható valósága. Ha Jézus nem támadt fel, akkor az írástudóknak van igazuk: káromkodott, mert Isten Fiának mondta magát. Hazudott a tanítványoknak is, mert előre megmondta, hogy fel fog támadni.

Nem szeretnék senkit megbántani, de úgy gondolom, hogy aki nem hisz Jézus istenségében, az az egész János evangéliumot zárójelbe teheti. Mert ebben végig arról van szó, hogy Jézus és az Atya egy, és Jézus azt kéri, hogy ebben higgyünk, ebben van örök életünk biztosítéka. Jézus nem magától beszél, cselekszik, hanem azt mondja, amit az Atya mond, és az Atya tetteit cselekszi. „Ha másért nem, a tetteimért higgyétek!”

Ha Jézus csupán erkölcsi zseni, mert rátalált arra, hogy hogyan lehetne emberi életet élni a földön, akkor tiszteletre méltó ember maradhatna, akit megkoszorúznak minden ünnepen, mint az Aradi Vértanúkat, aztán elgondolkozhatnánk azon, milyen hősiesen vállalt mindent az elveiért, de nem volna vonzó a követése, mert ugyan szép a tanítás, de a világon csak egy-két fanatikus valósított meg belőle valamennyit, a történelem mást bizonyít.

Jézus megígéri a Szentlelket. A gyáva tanítványok eltelnek vele pünkösdkor, és megkezdik a küldetés teljesítését. Tanúságot tenni Jézusról. Péter az első beszédében azzal kezdi, hogy Jézus feltámadásáról tesz hitet: „mindnyájan tanúi vagyunk”

A hallgatóság többsége hisz. A kereszténység ebben a hitben terjed.

Mi miért nem hiszünk?

„Boldog vagy Tamás, mert láttál és hiszel, de boldogok akik nem látnak és mégis hisznek”

A főpap megszagatta ruháit: mi szükségünk van még tanúkra?

Minekünk milyen szükségünk lenne még tanúkra?

Ha az apostoloknak és szent íróknak nem hiszünk, akkor miért hisszük el a tanítását? Azt is ők írták le.

Azt hiszem, hogy nagyon kategorizált ez a mi hármasszámú eszményünk. És gondoljuk, hogy a saját erőfeszítéseinkkel Isten Országát meg fogjuk valósítani? „Hiába az ember iparkodása, ha nem járul hozzá az Isten áldása” – egyszerű népi közmondás.

A hegyen épült város nem a tettektől fénylik. „Úgy világoskodjék a ti világosságtok, hogy lássák tetteiteket és dicsőítsék Mennyei Atyátokat” „Nálam nélkül semmit sem tehettek”

Vajon Jézusnak lett volna ereje és végső kitartása a keresztig és a keresztén, ha nem az Atya akaratához

akart volna hűséges maradni? A saját akaratából a Getszemániban nem akart-e ettől megszabadulni?

Sok prédikációban elhangzik, hogy Jézus még az Atyától is elhagyatva érezte magát. Ez nem így lehetett. Az „Éli. Éli” a haldoklók zsoltárimája volt. Az „Atyám kezembe ajánlom lelkemet”, a végsőkig való teljes egységet bizonyítja. Hogyan is ne szenvedett volna az Atya együtt szeretett Fiával?

Testvéreim! A mi dolgunk életünkkel: a hármasszóna valósításával és az evangélium hirdetésével tanúságot tenni arról a Jézusról, aki a megtestesült Isten, és maga hozta el nekünk a Mennyei Atya szeretetének bizonyosságát, hogy nekünk is, minket is megtanítsa arra, hogy Istent visszaszerelve szeressük egymást, úgy, amint Ő szeret bennünket. De ez nem megy a saját elvi elfogadásunkból és voluntarizmusunkból. Csak Vele együtt, Őt magunkba fogadva, hogy Ő szóljon és cselekedjen általunk.

Csak vegetál a Bokor? Nem azért-e vajon, mert megfogyatkozott a hitünk?

4. A TANÁCS LELKÉÉRT

Add nekem a Tanács Szentlelkét!

Milyen bonyolultnak látszanak
emberekkel való kapcsolataim,
mindennapi feladataim,
az életben való eligazodásom!
Hányszor kell megállnom
és magamtól kérdenem:

mit tegyek,
hogy üdvöm biztosítva legyen,
hogy senkinek ne vétsek
és Neked is tessesem?!
Sokszor azonban még kételyem sincs!

Ó, Tanács Szentlelke,
oltsd belém ezeket az üdvös kételyeket
tetteim előtt!
Állj mindjárt mellém eligazító jobboldal!
Azt válasszam
- a test bölcsességét,
a földi okosságot távoztatva -
ami szent Fölséged szándéka és akarata!

Tedd találékonyá szívemet
és határozottá
szavad követésére!

FINTA LAJOS

LEVÉL...

Tudom, már régen nem jelentkeztem, de a mérhetetlen esőzés miatt december eleje óta csak gyalog lehet elhagyni a falut. Március 3-án megnyílt az albergue (kollégium) és a püspök úr személyesen áldotta meg. Igaz igen kalandos út után érkezett meg du. 4 óra körül a sár miatt (ugyanis most esős évszak van nálunk). A vezetők és politikusok óriási nyomása és ellenpropagandája miatt a 21 felvett gyerekből 11 jött el, a többiek a félelem miatt lemondták. De ezek a gyerekek nagyon örülnek és jól érzik magukat nálunk. Velük fogjuk bizonyítani, hogy milyen hazugok a vezetők. Ma elküldtem az elszámolást a pénzről, amit kaptam a Bokortól, remélem, hogy rendben meg fog érkezni.

Küldök egy pár képet az épületekről, hogyan néznek ki együtt. Láthatók rajta a táblák is amit küldtetek. A nyáron kapok lehetőséget egy hazaútra és személyesen majd többet fogok tudni mondani életünkről. Addig is köszönve minden segítséget Isten áldását kérem mindenkire a Bokor közösségben:

Lajos

DRYP

MIRŐL MI JUT AZ ESZEMBE AZ ÁPRILISI BEHAVAZOTT KERT LÁTTÁN

Április az idén igazán rászolgált a szeszélyes jelzőre. A márciusi meleget ígérő névnapok is havat hoztak nem tavaszi enyhülést. Meleg helyett inkább hóval telt meg a zsákjuk. A nyuszi ül a fűben kezdetű gyermekdalt is át kellett írni, mert fű helyett csak a hóban ülhettek volna a kertben. És az április sem hozott változást. Hiába erőlködtek a nárciszok.

A meteorológusok ehhez hasonló évként az 1962-est emlegetik. Akkor is hó esett a nemzeti ünnepen. Közben eltelt egy bő fél évszázad és idén áprilisban sem kellett egy kis hóért a magas hegyek közé menni. Lapátolhattam belőle a ház előtt is. Meg is lepődtek a japán birs (Chaenomeles japonica) pirosan duzzadó bimbói, amikor hópamacsok ültek meg az ágain.

Ilyen még nem történt a kertben, mióta ez lángvörös virágú cserje megeredt a virágoskert végében. Olyan sem, hogy április hónap első napjaiban még egy kapavágásra sem futotta a konyhakertben. No de hogyan is futotta volna, ha még hófoltok borították. A kert többi még tavaly ősszel „talajművelt” részén is gumicsizmában cuppogtam, hogy néhány szál drótot megigazítsak a kerítés mentén.

A tavalyi aszályt most pótolta be a természet. Így aztán a kertből csupán sárdagasztásról tudósíthatnék. Majd felszárítja a tavaszi szél, ha csak nem igazodik a népdalhoz, mert talán az árasztáson már túl vagyunk.

Apropó árvíz, belvív. Szinte minden évben küzdeni kell, hogy minél gyorsabban, minél több víztől megszabaduljunk. Nem csoda hát, hogy már közhellyé csépelet mondat lett a több vizet engedünk ki az országból,

mint amennyi bejön. A márciusi hótörleszok tanulsága, hogy külön árvízi hírek „hírblokk”-ból tájékozódhatunk folyóink napi vízállásáról. Belvízből pedig már egy kisebb megyét is be lehetne teríteni, hogy ne nézzek túl a megye határon kis zsákfalumból. Egy Nógrád megyéni terület – 254 ezer hektár – méretét nyaldossa már az országos „belvív tenger”. Eszembe jut egy betelepült osztrák gazda válasza, amikor a gazdálkodás kockázatairól kérdeztem. Nem a gyorsan változó jogszabályi s piaci körülmények jelentik az igazi kockázatot, hanem a víz jelenléte – mondta. Ezt pedig több generációs előrelátással s következetes munkával elviselhető mértékre lehet csökkenteni s megmutatta azt a vízgazdálkodási vázlatát, amelyben belvív helyett öntözésre alkalmas víztározók létesítését tűzte kis célul. Akkor talán majd szója termesztéséről sem kell lemondani a fiainknak – tette hozzá.

Igen, nagyapám kertjében is ott voltak a köbméteres ciszternák. Fagyok elmúltával feltöltötte őket a dombról és a háztetőről lecsurgó csapadék. Meg a nyári záporok. Nyári estéken onnan öntöztük a konyhakertet. Nagyanyám még a haját is szívesebben mosta abból. Én meg figyeltem benne a kunkorodva alámerülő szünyoglárvákat.

5. JÁMBORSÁG LELKÉÉRT

A Kegyelet,
az Áhítat,
a Jámborság Szentlelke!
Hogyan is hívjunk,
hogyan is nevezzünk,
hogy csak kissé is megsejtsünk?!
Szent Tapintat!
Szent Megilletődöttség! Szent Ihletettség!
Mely mindenen megérzi az istengyermekség
kegyelmeit és távlatait,
sőt feladatait.

Ezért adj serénységet
az emberekkel szemben való
kötelmeim teljesítésében,
hiszen tudom, hogy Isten gyermekeit szolgálom,
bennük és általuk az Istent.
Ha pedig ők
hibáznak vagy mulasztanak velem szemben,
dehogy török be senki emberfia világába
durva, kemény, megtorló kezekkel.
Hisz fölöttünk is ott lebeg az isteni kinyilatkoztatás,
kiválasztás és kegyelem titka:
Isten tudja, ki mit, miért
tesz vagy nem tesz meg nekem!

A Kegyelet Szentlelke tegye látóvá szívemet!

LAPÁTRA MAGYAR!

Itt a tavasz! Elmúlt a sok betegség, egyre ritkábbak a hideg, ködös reggelek. Tavaszi viharok erős szele, zápora tisztogatja környezetünket. Ezzel elkezdődött a tavaszi nagytakarítás, buzdítva mindenkit, hogy vegye elő szerszámait, és módszeresen lazítsa fel a civilizáció előbukkanó porát, szennyét, szemetét. Fel, magyarok, söprűre-lapátra!

Hol takarítsunk? Mindenütt lehet. Megtisztítani a lelkeket, a kapukat, a kerteket, a tereket, a konyhákat, az erdőket, a patakokat, a beteg szomszéd néni portáját, a templom, az iskola udvarát, a poros polcokat, a poros utcákat, a poros levegőt! Részesítsük előnyben a Természetet, a közterületeket, a rászorulók környezetét! A tisztogatás csak akkor válik farizeus szokássá, ha a saját táljaink, kilincseink, küszöbeink súrolásával foglalatoskodunk évről-évre, tavaszról-tavasza. De az utcákon – a legutóbbi köztisztasági jelentés szerint – valódi járványveszély van, az elhanyagolt területeken több tízezer betegednek meg évente a benzinfüstben kavargó szennyezett portól, különböző közvetítők által a bomló hulladékoktól.

A Természetben pedig éppen a bomlani nem akaró műanyag szemeteink okozzák a bajt, nemcsak a szemünket szűrják, az állatokat is megriasztják saját földjükön. A szemét látványa mindenkit lehangol és újabb szemetelésre is ingerel, a takarító önkéntesek viszont másokat is hívnak, és többen, többet is tehetnek.

Hogyan takarítsunk? Részesítsük előnyben a kézi munkát és mechanikus eszközöket (kefe, söprű, lapát, gereblye) a vízpazarló és vegyszerdús tisztítási eljárásokhoz képest. Ügyeljünk arra, hogy takarításunkkal se másoknak, se magunknak kárt ne okozzunk (pl. fertőzésveszély, vízszennyezés, por-, füstszennyezés, baleset stb.) Használjunk védőeszközöket (kesztyű, szerszámok, munkaruha, sapka, talicska). A szakavatottan dolgozó ember ugyanolyan vonzó példa, mint a lelkes, jó hangulatú munkacsoport.

Munkánkat mindig lelki tisztogatással kezdjük el, rövid fohással fejezzük be! Te mit mondanál?

Nemrégiben jelentette meg a Korda Kiadó *Stefan Kiechle* jezsuita könyvét, amelynek a címe akár vörös posztó is lehetne számunkra: *A HATALOM GYAKORLÁSA*.

Az Ignáci impulzusok sorozat aktuális és egzisztenciális kérdésekkel, valamint sokat vitatott témákkal foglalkozik. Nyitott a világra, szókimondó, életközeli, előre tekint, olvasmányos, személyre szabottan szólít meg kereső embereket, segít nekik a hétköznapi spirituális értelmezésében és megélésében.

Tehát nem a hatalmaskodásra, mások feletti uralkodásra, stb. akar biztatni a szerző, hanem arról gondolkodik, hogy a kapott vezetői pozíciót (szülő, pedagógus, munkahelyi vezető stb.), hogyan kell a magunk és mások számára gyümölcsözően felhasználni.

Néhány beszédes fejezetcím: *A hatalom jó* – Ajándék és feladat; *A hatalom korrupttá tesz* – Nárcizmus és a hatalom; *A hatalom jó gyakorlása* – Meghallgatni és szolgálni; *Csapdák és szerepek* – Hogyan ismerjük fel csapdáinkat, és hogyan lépünk ki szerepeinkből?; *Hatalom és hatalomnélküliség* – A hatalomnélküliek hatalma ...

Részlet a könyv záró összegzéséből:

A hatalomgyakorlás 12 irányelve

Aki hatalommal bír, vizsgálja meg lelkiismeretét ezen maximák segítségével. Felfedezheti gyengéit, egyúttal segítséget is kaphat azok leküzdéséhez, illetve megerősítést nyerhet, amit már eddig is jól csinált.

1. Mondjon igent a hatalomra! Fogadja el a hatalmát, és éljen vele! Jó eszköz arra, hogy jót tegyen. Mondjon igent a világra! Minél nagyobb a hatalma, annál nagyobb felelősséggel tartozik az iránt is, hogy a világban megvalósuljon a jó. Gyakorolja hatalmát bátran, bizalommal, örömmel, hálával, de figyelmesen, tisztelettel, nagy gondnal és félelemmel is! Fogadja el türelmesen és alázattal, ha tehetetlen és mondjon igent az ebből következő szenvedésre is! Tegye meg, amit szükséges megtennie és amire lehetősége van: ne többet – ebben az esetben mind magára, mind másokra túl nagy terhet rakna –, de ne is kevesebbet – ekkor viszont nem jól bána a felelősséggel, amit a hatalom ró Önre.

2. Legyenek céljai! Tudatosítsa magában, hogy milyen célok és értékek határozzák meg a cselekedeteit! Vizsgálja meg őket az igazságosság és a jó jegyében! Vesse el, ami fennmarad a rostán! Tettei célorientáltak legyenek! Vizsgálja meg józanul és őszintén cselekedetei mozgatórugóit. Törekedjen arra, hogy szándékai tisztábbak legyenek! Meggyőződése mellett álljon ki akkor is, ha gátolják karrierjét! Ne essen bele azokba a csapdába, amelyek a nárcisztikus hajlamait erősítik. Törekedjen tartós eredményekre: fontosabbak, mint a siker.”

Kommunikáljon! Vonja be az Önre bízott embereket a döntéseibe! Törekedjen arra, hogy őszintén és közvetlenül beszéljen munkatársaival! Próbálja meg beosztottai kijelentéseit sokkal inkább „megmenteni”, mint elítélni.

Tisztelettel és jó szándékkal bánjon velük! Nem mondhat el mindig mindent, de amit közöl másokkal az igaz legyen. Ne próbáljon mindenkinek a kedvében járni!

3. Vonja be beosztottait a közös munkába! Próbálja meg döntéseit az érintettekkel közösen, konszenzusos alapon, mások számára is követhető, ellenőrizhető módon meghozni! Delegáljon, amit lehet! Ösztönözze beosztottait a közös munkára! A népszerűtlen és fájdalmas döntéseket – lehetőségeihez mérten – próbába meg elfogadtatni a munkatársaival! Mérlegelje, hogy a szakmai előnyök az embereket érő hátrányokat kiegyenlítik-e vagy csak kényszerrel valósíthatók-e meg – és viszont!

4. Kontrollálja az értékeket, amelyek cselekedeteit irányítják! Vizsgálja meg rendszeresen, hogy milyen érdekek irányítják tetteit: önérdek vagy másokéi, tiszta szándékok vagy önző törekvések, anyagi vagy szellemi természetűek, az intézményhez köthetőek, vagy az emberek javát szolgálják. Az általános, egyetemes jó lebegjen szeme előtt! Tegyen szert kellő önismeretre, és igyekezzen tenni gyengéi ellen!

5. Alakítsa tudatosan kapcsolatát a munkatársaival! Az Önre bízottakkal törekedjen közvetlenségre, a bizalmas légkör kialakítására, de ha kell, tudjon távolságtartó és tárgyilagos is lenni! Jól fontolja meg, hogy kivel és mi módon barátkozhat! Ismerje meg a pozíciójával járó szerepet, éljen annak lehetőségeivel, de fogadja el korlátait is! Éljen a kapcsolatokban rejlő lehetőségekkel, de ne önző módon, hanem a többiek javát szolgálva! Személyre szabottan, a körülményekhez és a célokhoz igazítva legyen szigorú vagy szelíd! Tegyen mindent szeretetből!

6. Viselje el a pozíciójával járó kellemetlenségeket! Próbálja meg felismerni, ha valakiből nem Önt illető érzéseket, érzelmeket vált ki, és reagáljon ennek megfelelően! Viselje el mások – és önmaga – éretlenségét! Ne hagyja, hogy a rendezetlen, kaotikus dolgok magukkal ragadják! Bírja ki a hatalommal járó magányt, és töltsön kreatívan az idejét. Tegye le gyakrabban a kormánypálcát, és ne hanyagolja el a magánéletét!

7. Fogadja el a valóságot! Legyen engedelmes a valósággal szemben, vagyis; úgy fogadja el az Önt körülvevő világot, ahogy van, és ne azt várja el, hogy olyan legyen, amilyennek Ön szeretné.

8. Azokkal az emberekkel működjön együtt, akik körülveszik, ne azokkal, akiket megálmódott magának! Legyen józan és alázatos, ne legyen meggyőződve önmaga fontosságáról!

9. Ne hagyja, hogy a félelmei eluralkodjanak Önön! Tudatosítsa a félelmeit! Fél-e a veszteségtől, a bukástól, a konkurenciától vagy a megvetéstől? Pillantson kívülállóként a félelmeire, és tanulja meg megkülönböztetni: melyek alaptalanok, és melyek jeleznek túlterheltséget, veszélyt. Ne adja fel túl gyorsan, ne engedje, hogy félelmei eluralkodjanak Önön! Realisztikusan bár, de szedje össze a bátorságát, és legyen bizakodó!

10. Kérjen segítséget! Vegye igénybe erre alkalmas tanácsadók, tehetséges és motivált munkatársai segítségét, hallgassa meg jó barátai őszinte visszajelzéseit, kompetens szakemberek kritikus észrevételeit! A jó tanácsadó nem függ Öntől, és szabadon ítél. Ne fogadjon el olyan feladatot, ami fizikailag vagy pszichikailag túl nagy kihívást jelent!

11. Legyen könyörületes! Legyen elnéző önmagával és másokkal, bocsásson meg nagyvonalúan mind önmagának, mind embertársainak! Nem kell tökéletesnek lennie! Isten mindig sokkal nagyobb irgalmú, mint ahogy mi azt el tudjuk képzelni.

Megtalálva a megfelelő módot és eltalálva a megfelelő helyzetet, vállalja föl a hibáit; ha kell, nyilvánosan is! Isten nem kíván Öntől többet, mint amire képes, ezért másnak sincs joga ahhoz, hogy túlterhelje Önt! Ha feladata elvégzéséhez hiányoznak bizonyos adottságai, nézzen szembe ezzel a hiányosságával, és – ha ez módjában áll – delegálja az adott munkát!

12. Adja meg Istennek a tiszteletet! Ne a saját maga, hanem Isten dicsőségét keresse! Isten valódi tisztelete nem más, mint igazság és béke, életvidám, boldog emberek, akik között szeretet és egyetértés uralkodik. Bizalom, remény, hit és ima; ezek azok az isteni eszközök, amelyek az emberi erőfeszítések mellett Isten valódi tiszteletére vezetnek. Úgy használja az emberi eszközöket, mintha nem lenne isteni segítség, és az istenieket úgy, mintha nem létezne emberi erőfeszítés.

(88-92. oldal)

6. AZ ERŐSSÉG LELKÉERT

Gyöngye vagyok,
az Erősség ajándékára várok és vágyom!

Ha számbaveszem feladataimat,
kötelezettségeimet, küldetésemem,
kétségbe kell esnem
erőtlenységem láttán,
kitartásom hiányán,
állhatatlanságomon.

Szenvedélyek,
erők sűrűsödnek lelkem peremén,
mikkel nem tudok leszámolni.
Áldozatokat kell hoznom Istenemért, Egyházamért,
magam és mások üdvéért,
- és én töprengök és félek az áldozatoktól!
Rettegek az emberektől,
kiket elviselni az erősek is alig tudnak!

Óh, Uram, tölts el az Erősség ajándékával!
Legyek bátor, tetterős,
áldozatokat örömmel hozni tudó hős,
de ha kell, vállaljam a Te erőtlenségeidet,
- mely emberileg ugyan gyöngeségnek,
alulmaradásnak látszik,
de tudom, hogy „Istennek a 'gyöngesége'
erősebb az embereknél” (1Kor 1,25)

Mégegyszer a Zsinatról...

A KATAKOMBA-PAKTUM (ISMERTETÉS)

1965. november 16-án, néhány héttel a II. Vatikáni Zsinat befejezés előtt a zsinati atyák közül 40 püspök a Róma melletti Domitilla-katakombában gyűlt össze, és a közösen bemutatott szentmisét követően fogadalmat tett: a katakomba templomának oltárán aláírt egy 13 pontból álló dokumentumot, melyben önként kötelezték magukat arra, hogy a zsinat befejezése után, hazájukba visszatérve az evangélium és az ősegyház szellemiségének megfelelően élnek és látják el püspöki szolgálatukat. Vállalták, hogy osztoznak a híveik többségét kitevő szegények sorsában, például a lakás, az étkezés, öltözködés és közlekedési eszközök igénybevételének területén. A püspöki „hivatal” jelvényeit sem drága fémekből, hanem olcsó anyagokból készítetik; elutasítják a hatalmat kifejező hagyományos megszólításokat (például „monsignore”, „öminenciája”), és egyszerűen „atyának” szólítatják magukat. Lemondanak mindenféle vagyonról. Nagy súlyt fektetnek a társadalmi igazságosság megvalósulásának elősegítésére nemzeti és nemzetközi területen egyaránt. Nagyobb szerepet juttatnak az egyszerű híveknek (laikusoknak), fontosnak tartják a püspökök kollegialitását és a nyitottságot minden egyháztag, és a másvallásúak felé egyaránt.

A paktumhoz a későbbiek során mintegy ötszáz püspök csatlakozott, nagyrészt az úgynevezett harmadik világból.

A paktum előzménye

A paktum létrejötté főként a zsinat alatt megalakult „Szegények egyháza” püspöki csoportosulás tagjaihoz köthető, de e csoport létrejöttének is volt előzménye.

A szóbeli hagyományok szerint maga XXIII. János pápa tette fel a kérdést nem sokkal a zsinat előtt: „Nem volna itt az ideje annak, hogy a pápai trónról letöröljük azt a császári port, ami Nagy Konstantin óta rakódott rá?” – Az 1962. szeptember 11-i rádióbeszédében is a „szegények egyházáról” beszélt, arról, az Egyháznak jelnek kell lennie, Isten kivétel nélkül minden emberre irányuló szeretetének jelévé, hogy Jézusban az isteni szeretet elsősorban a szegények és elnyomottak felé fordulásban mutatkozik meg.

A szegények felé fordulás fontosságát hangsúlyozták a francia származású, de már Názáretben tevékenykedő, nagytekintélyű egykori teológia-professzor Paul Gauthier és az általa alapított testvériség tagjai, akiknek az volt a célja, hogy „az emberek, akik ma az Egyházra néznek, a názáreti Jézust, az ácsot ismerjék fel benne.”

A közel három évig tartó zsinat alatt különösen sokat fáradozott a szegények ügyéért Giacomo Lercaro bolognai érsek és Dom Helder Camara, Rio de Janeiro akkori megyéspüspöke. – És bár a zsinat ideje alatt megválasztott új pápa, VI. Pál például lemondott a korábban használt

pápai hatalmi jelvények (például a tiara), ill. öltözet egyes darabjainak viseléséről, ennek ellenére viszonylag kevés zsinati dokumentumba került be a szegénység kérdése.

A kevés kivétel egyike a Lumen Gentium kezdetű, az Egyházzal szóló zsinati dokumentum (konstitúció), melynek 8. fejezetében ezek a mondatok szerepelnek:

„... Egyház jóllehet küldetéséhez rászorul emberi eszközökre, nem arra törekszik, hogy földi dicsőséget keressen, hanem arra, hogy saját példájával is terjessze az alázatosságot és az önmegtagadást. Miként Krisztust az Atya azért küldte, hogy „örömhírt vigyen a szegényeknek, ... gyógyítsa a megtört szívűeket” (Lk 4,18), „keresse és üdvözítse, ami elveszett” (19,10), hasonlóképpen az Egyház is szeretettel veszi körül mindazokat, akiket az emberi gyengeség gyötör, sőt szegény és szenvedő alapítójának képmását ismeri föl a szegényekben és szenvedőkben...”

Ennek ellenére a zsinat egészét nézve viszonylag marginális maradt a „szegények egyházának” ügye, valószínűleg azért, mivel a püspökök zöme gazdaságilag fejlettebb országokból érkezett, vagy ott nevelkedett, ezért kevésbé érezték át a kérdés fontosságát. Másképp volt a „harmadik világ” országainak, különösen Latin-Amerika püspökeinek esetében. Ők voltak azok, akik fontosnak tartották a szegények képviselését, és hogy az általuk képviselt szellemiség tovább éljen a zsinat befejezése után is. Ezért született meg a „Katakomba-paktum”.

A paktum utóélete:

Helder Camara ösztönzésére 1968-ban összehívják a kolumbiai Medellinbe a CELAM (Consejo Episcopal Latinoamericano), a Latin-amerikai Püspöki Tanács második általános ülését, ahol újra napirendre vették a Katakomba-paktum gondolatait. A kontinentális összejövetel fő témája lett, milyen válaszokat adhat az Egyház a szegénység és a szabadság kérdésére. A hit védelmét összekapcsolták a szegényekkel és elnyomottakkal vállalt szolidaritással, és a latin-amerikai egyházat megnyitották a fölszabadítás teológiája felé.

A medellini püspöki összejövetel igen nagy hatással volt a helyi egyházak életére. Megváltoztatta sok püspök életmódját és szolgálatának stílusát, sok pap és szerzetes választotta az egyszerű emberekkel való együttélést és közös munkálkodást. Az egyházi vezetők bátrabban emeltek szót a társadalmi igazságtalanságok ellen, ami egyes konzervatív vatikáni tisztségviselőkben riadalmat keltet. A marxizmus ideáitól félve a kúria megpróbálta fékezni az egyházi vezetők túlzottnak vélt politikai szerepvállalását.

A paktum szelleme azonban végig élő maradt a Latin-amerikai egyházban. Ezt tanúsítják a 2013 márciusában megválasztott Ferenc pápa eddig ismertté lett gesztusai és beszédei is.

Források:

<https://dl.dropbox.com/u/3706755/Katakomba-paktum.doc>
<http://www.kav-wien.at/archiv/item/10-sebastian-pittl-der-katakombenpakt-das-vegessene-erbe-des-ii-vatikanischen-konzils>
<http://www.konzilsvaeter.de/referenzen/deutsch/index.html>
<http://www.theology.de/theologie/fachbereiche/kirchengeschichte/katakombenpakt-fuer-eine-dienende-und-arme-kirche.php>
<http://www.pro-konzil.de/?p=140>
<http://www.forum-weltkirche.de/de/artikel/14658.fuer-eine-dienende-und-arme-kirche.html>
http://www.vigilia.hu/system/files/cikk_pdf/2012/10/gyorok_tibor.pdf
<http://www.pro-konzil.de/?p=155>

„A KATAKOMBA-PAKTUM” SZÖVEGE

Mint püspökök,

akik a II. Vatikáni Zsinatra egybegyűltünk;

tudatára ébredve annak, mennyi minden hiányzik még ahhoz, hogy életünk megfeleljen az evangéliumi szegénységnek,

kölcsönösen megerősítve egymást abban a szándékban, hogy együtt cselekedünk annak érdekében, hogy ne legyünk magunkba zárkózottak és önteltek,

egységben minden püspöktestvérünkkel,

mindenekelőtt abban bízva, hogy megerősít bennünket a mi Urunknak, Jézus Krisztusnak a kegyelme valamint egyházmegyéink híveinek és papjainak az imádsága,

gondolatban és imádságban a Szentháromság, Krisztus Egyháza és egyházmegyénk papjai és hívei elé állunk,

alázatosan és gyengeségünk tudatában, de ugyanakkor teljes elhatározottsággal és minden erővel, amit Isten kegyelmétől remélünk, *elkötelezzük magunkat a következők mellett:*

1. Arra fogunk törekedni, hogy úgy éljünk, amint a körülöttünk élő emberek élnek hétköznapi életüket a lakás, étkezés, közlekedés és hasonlók tekintetében (vö. Mt 5,3; 6,33-34; 8,20).
2. Egyszer s mindenkorra lemondunk arról, hogy akár a látszat szerint, akár ténylegesen gazdagok legyünk, különösen, ami a hivatali ruházatunkat (drága anyagok, hivalkodó színek) és hivatali jelvényeinket illeti, melyek nem készülhetnek drága anyagból – sem aranyból, sem ezüstből –, hanem meg kell felelniük az Evangéliumnak (vö. Mk 6,9; Mt 10,9; ApCsel 3,6).
3. Nem fogunk sem ingatlant sem ingóságot birtokolni, sem saját bankszámlával rendelkezni, és minden valóban szükséges tulajdonunkat az egyházmegye, illetve szociális vagy karitatív intézmények nevére iratjuk (vö. Mt 6,19-21; Lk 12,33-34).
4. Hacsak lehetséges, egyházmegyénk pénz- és vagyongazdálkodását olyan laikusok bizottságára

bízzuk, akik megfelelő szakértelemmel és apostoli lelkiülettel rendelkeznek, annak érdekében, hogy mi püspökök ne gondnokok és intézők, hanem pástorok és apostolok lehessünk (vö. Mt 10,8; ApCsel 6,17)

5. Elutasítjuk, hogy akár szóban, akár írásban olyan címekkel szólítsanak meg bennünket, amelyek társadalmi jelentőséget vagy hatalmat fejeznek ki (eminenciás, excellenciás, monsignore...). Ehelyett azt szeretnénk, hogy atyának (padre) szólítsanak bennünket, ami megfelel az Evangéliumnak (vö. Mt 20,25-28; 23,6-11; Jn 13,12-15).
6. Magatartásunkban és társadalmi kapcsolatainkban el akarjuk kerülni annak minden látszatát, hogy a gazdagokat vagy a hatalmasokat bármiféle előnyben vagy kivételes bánásmódban részesítjük – például istentiszteletek és társadalmi összejövetelek alkalmával, akár vendégként, akár vendéglátóként (vö. Lk 13,12-14; 1Kor 9,14-19).
7. Hasonlóképp kerülni fogjuk, hogy másoknak hízelegjünk, hiúságukat legyezzük, vagy kezükre játszunk, amikor adományokat kérünk vagy köszönünk meg, vagy bármilyen más okból. Híveinket arra fogjuk kérni, hogy az adományozást tekintsék az istentiszteletek, az apostoli munka és a szociális tevékenység normális, természetes részének (vö. Mt 6,2-4; Lk 15,9-13; 2Kor 12,4).
8. A gazdaságilag hátrányos helyzetben lévők, elhanyagoltak apostoli-pasztorális szolgálata érdekében mindent rendelkezésre bocsájtok, amit ez a szolgálat megkíván tőlünk: pénzben, időráfordításban, együttérzésben vagy anyagi eszközökben; anélkül, hogy ezzel egyházmegyénk más személyeinek vagy csoportjainak kárt okoznánk. Támogatni fogunk minden laikust, szerzetest és papot, akiket az Úr arra hív, hogy életüket és munkájukat megosszák a szegényekkel és a munkásokkal, és így hirdessék számukra az Evangéliumot (vö. Lk 4,18; Mk 6,4; ApCsel 18,3-4; 20,33-35; 1Kor 4,12; 9,1-27).
9. Tudatában annak, mit kíván meg az igazságosság és a szeretet, arra fogunk törekedni, hogy a jótékonyági cselekedeteket átváltoztassuk olyan szociális intézmények kialakításába és működtetésébe, amelyek az igazságosságon és a felebaráti szereteten alapulnak, és minden férfira és nőre egyaránt tekintettel vannak. Ezzel szerény szol-

gálatot tudunk tenni az illetékes állami szervezetteknek (vö. Mt 25,31; 25,46; Lk 13,12-14; 33,34).

10. Mindent meg fogunk tenni azért, hogy kormányunk és közszolgálataink felelősei olyan törvényeket, struktúrákat és társadalmi intézményeket hozzanak létre és működtessenek, amelyeket megkíván az igazságosság és az egyenlőség, az egyes emberek és az emberiség harmonikus fejlődése. Ezáltal egy olyan új társadalmi rendnek kell megszületnie, amely megfelel az emberi és istengyermeki méltóságnak (vö. ApCsel 2,44-45; 4,32-35; 5,4; 2Kor 8 és 9; 1Tim 5,16).

11. Mivel a püspöki kollegialitás akkor felel meg legjobban az evangéliumnak, ha az az emberiség azon nagyobb részének szolgálatában valósul meg, amelyik testi, kulturális és erkölcsi nyomorban él (ilyen az emberiség kétharmada), kötelezettséget vállalunk arra:

- lehetőségeink szerint részt veszünk a szegény nemzetek sürgős projektjeinek megvalósításában,
- nemzetközi szervezetek szintjén is tanúságot teszünk az evangéliumról, ahogy VI. Pál pápa is tette az Egyesült Nemzetek színe előtt; és közösen fogunk fellépni azért, hogy olyan gazdasági és kulturális struktúrák jöhessenek létre, amelyek az emberiség elszegényedett többségének kiutat jelentenek a nyomorból, ahelyett, hogy egy folyton gazdagabbá váló világban egész nemzetek szegényednének el.

12. Pasztorális szeretettel kötelezzük magunkat arra, hogy megosztjuk életünket Krisztusban testvéreinkkel, valamennyi pappal, szeretettel és laikusokkal, hogy hivatalunk valódi szolgálat legyen. Ennek értelmében

- velük együtt rendszeresen kritikus vizsgálatnak vetjük alá saját életünket;
- őket munkatársainknak tekintjük, hogy ily módon a Szentlélek által inspirált animátorok legyünk, nem pedig evilági értelemben vett főnökök;
- és ezért arra törekszünk, hogy emberileg mindig jelen legyünk számukra, nyíltak és megszólíthatóak legyünk;
- nyitottak leszünk minden ember felé, bármelyik vallás követő is legyenek (vö. Mk 8,34-35; ApCsel 6,1-7; 1Tim 3, 8-10).

13. Miután visszatértünk egyházmegyénkbe, megismertetjük tagjaival ezeket a kötelezettségvállalása-

inkat, és kérjük őket, segítsenek bennünket megértésükkel, együttműködésükkel és imájukkal.

Isten segítsen minket, hogy elhatározásainkhoz hűek maradjunk.

A megállapodás első 40 aláírója közül néhány:

Charles M. Himmer, Tournai püspöke, BELGIUM
 Helder Camara –Olinda und Recife érseke, BRAZÍLIA
 Antonio Fragoso, Crateus püspöke, BRAZÍLIA
 Francisco Austregésilo de Mesquita Filho, Afogados de Ing. püspöke, BRAZÍLIA
 Joao Batista de Mota e Albuquerque –Vitoria érseke, BRAZÍLIA
 Luiz Fernández, Vitoria püspöke – BRAZÍLIA
 Jorge Marcos de Oliveira, Santo André (Sao Paulo)püspöke, BRAZÍLIA
 Henrique Golland Trindate O.F.M., Botucatu érseke, BRAZÍLIA
 José Maria Pires –Paraiba érseke-BRAZÍLIA
 Cándido Padín, Lorena püspöke, BRAZÍLIA
 Georges Mercier, Laghouat püspöke, Szahara-AFRIKA
 Hakim, Nazareth melkita püspöke, IZRAEL
 Hadad, Beirut püspöke, LIBANNON
 Gérard Mario Coderre, Jean-Quebec püspöke, KANADA
 Rafael González, Valencia püspöke, SPANYOLORSZÁG
 Julius Angerhausen, Essen püspöke, NÉMETORSZÁG
 Guy Marie Riobé, Orleans püspöke, FRANCIAORSZÁG
 Gerard M. Huyghe, Arras püspöke, FRANCIAORSZÁG
 Adrien Gand, Lille püspöke, FRANCIAORSZÁG
 Luigi-Betazzi, Bologna püspöke, OLASZORSZÁG
 Bernard Yago, Abidjan érseke, ELEFÁNTCSONTPART, AFRIKA
 Joseph Blomjous, Mwanza püspöke, TANZÁNIA, AFRIKA
 Charles Joseph de Melckebeke (Kínából kiutasítva SINGAPUR-ban élt, a katolikus diaszpóra belga származású vizitátora, KÍNA) és még más püspökök VIETNÁM, INDONÉZIA területéről

(A szövegeket fordította: K. A.)

FARAGÓ FERENC

TANYAI SZILÁNKOK

A semmiből előtörő dolgok csak a semmibe hullhatnak vissza.

Kevéssel kell beérnünk, hogy sok megadathassék.

Minden esetben saját tanainkat tesszük meg dogmává.

Isten egy dologra nem képes: nem-létezni, mert Ő a létezés maga.

Tudomásul venni, de nem törődni a világgal.

Csak akkor lehetünk boldogok, ha mások boldogulását akarjuk.

A jövő a jelenben dől el – és mindig a jelenben is valósul meg.

Teológia: a megmagyarázhatatlan magyarázata.

A vallás *valakié* – a hit csak a *miénk*.

A nehézség nem Isten léte, vagy nem léte, hanem abban, hogy akit mi Istennek gondolunk, az *valóban Isten-e?*

A részekkel nem lehet azonosnak lenni, csak az Egésszel.

Az eszmék kényszerzubonyában édes az őrjöngés...

Vannak az emberi élet-útnak igen keskeny ösvényei; itt tömegek nem mehetnek át, csak az egyén egymaga.

Egy létező léte csakis egy *másik* létező létével magyarázható.

Senki és semmi nem adhatja azt, ami neki sincsen.

Nem az a kérdés, hogy van-e metafizika – sokkal inkább az, hogy miért éppen fizikai világban létezzünk.

Ha már hazudni sem lehet, vége a szabadságnak. Lehessen tehát mindig hazudni, de sohase hazudjunk.

Az ész a dolgok világában otthonosan mozog, ám ami nem dolog, abban gyanakvóvá, kételkedővé válik. És ha teheti, elmenekül ebből a helyzetből.

Isten, születésünkkel belénk születik, s halálunk után fel-támad bennünk.

Csak amitől távol vagyunk, annak érezzük hiányát.

Minden világi jelenség (fenomenon) a világon túlira utal.

Az ateista meg akarja alázni az Istent, amiért *számára* nem létezik.

Illúzió. A dolgok történnek körülünk, elszenvedjük azokat – mégis úgy érezzük, hogy mi cselekszünk.

Amilyen mértékben győzzük le a természetet, ugyanolyan mértékben győz le bennünket a természet.

7. AZ ÚR FÉLELMÉÉRT

szent és üdvös félelmet olts belém!

Nem a kárhozatra vivő félelmet, mely sorvaszt,
zsugorít, kétségbe, aggályba sodor,
nem is a szolgálai félelmet,
mely bátortalan és sötét egű.

De azt a félelmet,
amit Te akarsz, amit Te kívánsz, ami üdvös nekünk,
ami fölemel, ami lendít, sodor Feléd.

Te magad akartad, hogy elrémüljünk,
hiszen a pokol borzalmaival különben nem mondtad volna.
Te akartad, hogy elrémüljünk a bűn súlyosságától.
Te mondogattad, hogy milyen hatalmas Isten keze,
az Isten hatalma és ereje!

Ezzel azt akartad,
hogy szavaid nyomán
a lélek megrendülésének sötét felhői
gondatlanságunk és felelőtenségünk
báránnyelű egének aljára húzódnak.

A kárhozat itt van elrejtve az előttünk levő világban,
a velünk élő emberekben.

Szent Fölséged semmibe-vevése húzódik meg
és fenyeget bennünket.

Rémíts meg, borzalommal tölts el,
hogy üdvös félelemmel nyúljunk e világ dolgaihoz,
nehogy kárhozatunkra váljanak!

De add, hogy ne bénítson, ne sújtson, ne sötétítsen,
de emeljen,
és irgalmad világával fényt derítsen szegény lelkemben.

Ámen.

(A Szentlélek ajándékaiért való imát Bellon Gellértől vettük,
egyben letölthető:

www.szepe.hu/irodalom/vallas/tima/tima_379.html)